

L'internet de les coses

La connectivitat global entre
persones i objectes

la Revista
de Blanquerna-URL

34

GENER
2016

UNA NOVA REVOLUCIÓ

EDITORIAL

“L’INTERNET DE LES COSES, COM TOTES LES REVOLUCIONS, COM TOTS ELS PROCESSOS DE CANVI, TINDRÀ CONSEQÜÈNCIES. LA DE FACILITAR LA VIDA A LES PERSONES ÉS EVIDENT, PERÒ ELS INTERROGANTS QUE S’OBREN SÓN MOLTS”

n la història de la humanitat cada generació ha viscut una petita o gran revolució que li ha canviat la vida i s’ha hagut d’adaptar a noves formes de treballar, de viure i de relacionar-se. Ara, les noves tecnologies –internet, la xarxa en general–, sorgides a finals del segle XX, canviaran radicalment la vida de les persones. Segons els experts, aquest any 2016 es produirà la consolidació del que s’ha anomenat l’internet de les coses, la connexió de dades, processos i persones que tindrà efectes totals: a la vida quotidiana, a les empreses, als països i a la globalitat del món.

Primer va ser el *Big data*, és a dir, la gran acumulació de dades que es poden recollir a partir de la cerca i la navegació dels usuaris per les xarxes. Convenientment tractades, permeten des de predir una epidèmia de grip en funció de les paraules que es busquen als cercadors fins al comportament dels usuaris en un web de cara a vendre més o millor. Només aquests dos exemples ja han tingut una incidència important en el món de la sanitat i en el de la publicitat. L’abast dels *Big data* és immens i el debat sobre com s’han de tractar i protegir aquestes dades és un dels temes a resoldre. L’internet de les coses (*internet of things*, IoT) ha estat el següent pas: connectar les persones i els objectes. Una revolució que com ja hem dit afectarà tots els àmbits, serà global.

Però com totes les revolucions, com tots els processos de canvi, tindrà conseqüències. La de facilitar la vida a les persones és evident, si tenim en compte la seva aplicació a la sanitat, a la vida domèstica, a les empreses... Però els interrogants que s’obren són molts. Com canviarà la vida a les persones i què se’n derivarà des del punt de vista social? Què passarà amb els *analfabets digitals* o amb les persones que no puguin accedir, econòmicament, a aquesta tecnologia? La tecnologia ens portarà a més deshumanització? Com afectarà el món de l’educació? I un dels que més preocupen a nivell general: qui podrà controlar tots els milions de dades que circularan i podrà garantir la seguretat i la privacitat d’aquestes dades?

El reportatge que oferim en aquest número de *La Revista de Blanquerna* vol aportar algunes respostes que obren noves vies de reflexió per a la comunitat universitària. Hem tractat només alguns aspectes del món de la Comunicació, de la Salut o de l’Educació, àmbits fonamentals per a Blanquerna, ja que incideixen directament en el bagatge que hauran de tenir els futurs professionals que formem. Ells seran els grans protagonistes d’aquesta nova revolució i caldrà aprofundir en totes aquestes qüestions que afecten ja de ple el món en el qual vivim.

L'INTERNET DE LES COSES

LA CONNECTIVITAT GLOBAL ENTRE PERSONES I OBJECTES

Text: Luana Valls Vernet
Fotografies: Pere Virgili

Els humans són éssers que necessiten viure en comunitat. Amb els anys, i gràcies a les noves tecnologies, la connectivitat entre persones ha augmentat exponencialment, i no només entre persones sinó també amb objectes. Que la nevera detecti que falta llet i contacti amb el supermercat per reposar-la o que una persona tingui un infart al mig del carrer i que un dron amb equipament mèdic li salvi la vida són algunes de les coses que pot fer –i fa– “l’internet de les coses”, una tendència que ha avançat molt en els últims anys i que suposa un gran impacte en la vida diària de la gent. Però una moneda té sempre dues cares i l’emmagatzematge de tota aquesta informació planteja un problema de seguretat i privacitat que s’ha de tenir en compte.

HÉCTOR FUSTER:
“LA TECNOLOGIA HA VINGUT A QUEDAR-SE. NO PODEM DESFER-NOS-EN, A PARTIR D'AQUÍ S'HAURÀ DE VEURE QUINS SISTEMES PODEM ESTABLIR PER APAIVAGAR ELS MALS QUE PUGUI PORTAR”

La ciència-ficció ha aportat idees, visions i somnis que en més d’una ocasió podien semblar d’allò més extravagants i improbables però el temps ha demostrat que a vegades aquestes idees no eren tan desbaratades. Hi ha qui diria que aquest gènere cada vegada té més de “ciència” i menys de “ficció”, ja que s’ha arribat a un punt en què pràcticament tot és possible. Qui ho havia de dir que arribaria el dia en què la rentadora detectés les taques de la roba ella sola o que la nevera sabria que falta llet i ho notifiqués al supermercat perquè en comprés més... Tot això són petits avenços que fan la vida una mica més senzilla però a tothom li agrada somiar a l’engròs. Aquesta connectivitat entre informació i objectes es coneix com l’internet de les coses (IoT, de les sigles en anglès), una tendència que en els últims anys ha anat guanyant força i que s’expandeix per tots els àmbits, des del més senzill com podria ser el domèstic fins al sector mèdic, industrial, educatiu, etc. “La tecnologia ha vingut a quedar-se –diu Héctor Fuster, psicòleg especialitzat en Creació Digital i Enginyeria Multimèdia per la URL–. No podem desfer-nos-en, a partir d’aquí s’haurà de veure quins sistemes podem establir per apaivagar els mals que pugui portar.”

Dels smartwatches a l’IoT

Avui dia és impensable viure sense mòbil, sense WhatsApp o no tenir Facebook. L’evolució tecnològica ha suposat un gran avanç i la constant actualització d’aquest sector no deixa d’aportar noves eines que milloren la qualitat de

vida. Fins ara el problema havia estat com fer anar el gran volum de dades que es generaven de l'activitat i l'aplicació industrial de l'internet de les coses. El concepte *big data* fa referència a tota aquesta quantitat de dades que pel seu volum i naturalesa –terabytes i petabytes– ultrapassen les capacitats dels sistemes informàtics habituals. Amb la superació d'aquesta barrera, es va començar a pensar en la

MIQUEL ÀNGEL PRATS:
“EL FUTUR DE L'ENSENYAMENT HA DE PASSAR PER CONNECTAR LES PERSONES AMB LES PERSONES PERQUÈ PUGUIN SOCIALITZAR-SE I APRENDRE, TENINT INTERNET COM A BASE”

possibilitat d'utilitzar aquesta informació en benefici dels usuaris. D'aquí va sorgir la tecnologia portable, els coneguts *wearables*, des de rellotges, anells i samarretes d'esport que monitoritzen la temperatura i s'adapten a les necessitats de cadascú, fins a sostenidors que detecten el càncer de mama. Tota aquesta tecnologia el que permet és monitoritzar l'activitat física per fer-ne un seguiment en temps real i d'aquesta manera ajustar-la a les necessitats del dia a dia. Segons el Dr. Josep Lluís Micó, vicedegà acadèmic de la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna-URL, actualment es dona un nou canvi, ja que “no només és que les coses estan connectades sinó que les coses comencen a pensar per si mateixes”. El concepte d'intel·ligència artificial segurament sigui més habitual del cinema i la ficció però cada vegada és una realitat més tangible. Tot i així, Héctor Fuster creu que “com a societat mai estarem en el punt de delegar-ho tot a una màquina”. Segons Fuster, “hi ha un diàleg més emocional al darrere”, que està relacionat amb la idea del lliure albir. “Això és el que és inacceptable de la qüestió i és que no podem pensar que les nostres vides estan programades”, explica.

Un vehicle cap al coneixement

Les noves tecnologies poden fer la vida molt més senzilla, ja s'ha vist en el camp dels *wearables* o amb l'automatització d'activitats del dia a dia, com pot ser anar a fer la compra, i en l'àmbit de l'educació passa el mateix.

El concepte d'*smart education* cada vegada s'utilitza més per referir-se a un tipus de model educatiu basat en la connectivitat entre persones i centres docents. A Barcelona ja s'han començat a implantar iniciatives que van en aquesta direcció com el projecte *M-Schools*, en el qual es treballa amb tecnologia mòbil a classe, o el programa *Smart education*, que s'està provant en cinc escoles diferents.

“L'educació va rebent constantment els impactes del món tecnològic i hi va a remolc”, diu el Dr. Miquel Àngel Prats, professor i director dels estudis de Grau d'Educació Infantil a la Facultat de Ciències de l'Educació Blanquerna-URL. Encara avui hi ha molts professionals del sector reticents a introduir canvis. “Tot el que és nou fa por, produeix vertigen i la gent no vol arriscar”, explica Prats. Malgrat aquesta postura, la unió d'aquests dos mons passa obligatòriament per una revisió del model educatiu, un sistema que està molt pressionat per la selectivitat i per les notes. El Dr. Prats és del parer que ja “es comencen a replantejar i redefinir molt els temps dels aprenentatges perquè la tecnologia ho capgira absolutament tot”.

Una de les grans qüestions que giren al voltant de l'internet de les coses és la deshumanització, la pèrdua de valor de certes persones dins les seves professions. Aquesta qüestió portada al camp de l'ensenyament es tradueix en la següent pregunta: quin serà el paper del mestre? El Dr. Prats creu que “la figura del mestre s'acabarà reconvertint en la figura d'un tutor, un mentor”, que acompanyarà l'alumne mentre la tecnologia l'ajuda en aquest procés. “Els continguts no seran importants, el que serà important és que hi hagi algú que t'ajudi a aprendre”, sentència Prats, ja que “tindràs a l'abast totes les eines tecnològiques mentre tens algú al teu costat que t'acompanya”.

L'esclatxa digital és una altra de les qüestions que comporta l'IoT, atès que “una cosa és que els joves es familiaritzin amb les noves tecnologies i l'altra és que siguin competents”, explica Prats. “Per tant, crec que aquí l'escola té un punt important pel que fa a educació digital.” I no només per part de l'alumnat sinó també per part del professorat. “Cal tenir present que la nostra professió és sempre estar aprenent”, diu Prats.

Amb el temps han anat sorgint professions que no existien. Un exemple és la figura del *community manager*. En aquest sentit, el Dr. Prats creu que l'internet de les coses ha d'ajudar a “preparar els infants per un futur que encara no sabem i, per tant, ser capaços de connectar idees i professions i de pensar de manera alternativa”. El futur de l'ensenyament ha de passar per “connectar les persones amb les persones perquè puguin socialitzar-se i aprendre, tenint internet com a base”.

Despersonalitzar per millorar

El camp de la salut és un dels àmbits on l'internet de les coses té més incidència i en el qual avui dia es poden veure més resultats. Malgrat això, la Dra. Carme Espinosa, infermera i professora d'*E-health* a la Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna-URL, diu que, tot i tenir un gran futur, “tampoc ens hem de tornar bojos”. El màxim avantatge que la tecnologia ha aportat a la salut, segons Espinosa,

és que actualment els dispositius que s'utilitzen tenen una autonomia més llarga de la que tenien fins al moment. Aquesta possibilitat, unida a la gestió del *big data* i a la capacitat de connectar les persones a través de la tecnologia, és el que va fer pensar en la possibilitat d'usar l'IoT en el sector de la salut. “Molta gent pensa que la utilització de la tecnologia despersonalitza l'atenció mèdica i jo crec que no”, comenta Espinosa. “Justament una de les principals finalitats des del punt de vista de les cures, és alliberar el personal sanitari de totes aquelles tasques que són mecàniques i rutinàries perquè es puguin dedicar a totes aquelles que són insubstituïbles per la tecnologia.”

L'aplicació de l'IoT al sector de la medicina i la salut es tradueix en el monitoratge i control del pacient i en la creació d'un seguiment posterior a la recepció de l'alta. Actualment en els hospitals es poden trobar llits que detecten si estan ocupats o lliures, si el pacient s'aixeca, que s'ajusten automàticament a la pressió que la persona necessita en cada moment i també disposen de sistemes que permeten controlar la temperatura de les diferents àrees o tenir localitzat el material mèdic de manera totalment centralitzada. Tota aquesta automatització planteja de nou una sèrie de qüestions al voltant del paper que juguen tant metges com infermeres. “Aquests sistemes poden resoldre el component físic, però mai podran resoldre els components emocionals”, comenta Espinosa. “Si una persona està preocupada, el que no pot fer cap sistema electrònic és ajudar-la a resoldre aquesta preocupació”, de forma que la presència dels professionals de la salut segueix i seguirà sent necessària, però també passa per una revisió dels sistemes de treball.

CARME ESPINOSA:
“L'INTERNET DE LES COSES, APLICAT A LA SALUT, SI S'UTILITZA BÉ, PERMETRÀ LA INDIVIDUALITZACIÓ I LA HUMANITZACIÓ DE L'ATENCIÓ I DE LA CURA”

En els seus orígens el món tecnològic i el de la salut no podien estar més separats, però amb el temps s'han anat acostant fins a treballar braç a braç. Segons Espinosa, “és fonamental que hi hagi aquest tipus de formació tecnològica dins la formació bàsica”, ja que, “en el moment actual, els professionals de la salut i els de la tecnologia estem condemnats a entendre'ns”. Espinosa creu que en aquest context de l'internet de les coses ha de sorgir una nova figura dins el sector mèdic que serveixi de medidora: “Necessitem professionals de la salut que siguin capaços de traduir les necessitats de la salut amb el llenguatge que

puguin comprendre els professionals de la tecnologia i traduir el llenguatge de la tecnologia de manera que els professionals de la salut l'entenguin perquè hi ha un problema gran de comunicació.” Ja es poden trobar casos d'èxit, com per exemple un ós de peluix (Teddy The Guardian) que utilitzen en centres hospitalaris del Regne Unit, Bòsnia i Croàcia, que permet al personal mèdic obtenir tota la informació del nen ingressat –temperatura, ritme cardíac, nivell d'oxigen a la sang, etc.– mentre ell s'entreté jugant.

L'internet de les coses aplicat a la salut implica despersonalitzar una part del servei perquè els professionals de la salut es puguin dedicar a l'atenció individualitzada i personalitzada. “El que fan, si s'utilitzen bé, és fomentar la individualització i la humanització de l'atenció i de la cura”, sentència Espinosa.

Hackejar el periodisme

De la mateixa manera que en la medicina l'internet de les coses té una incidència ja visible, en el món de la comunicació tot és més ambigu. Dins aquest sector hi ha dos grans vessants: els mitjans de comunicació i la publicitat.

Pel que fa als mitjans, sorgeixen noves disciplines que se centren en els avanços tecnològics i que pretenen millo-

rar la qualitat del producte final. Aquests nous models de periodisme estan relacionats amb conceptes com *big data* i M2M (*Machine to Machine*). Parlem del periodisme de dades –*data journalism*, com fan a *The Guardian* o *Nación Data*–, periodisme amb sensors –*sensor journalism*– o periodisme que utilitza drons –*drone journalism*, que ja practiquen cadenes com la BBC o la CNN–. Amb el periodisme de guerra o en un cas de catàstrofes ambientals, aquests nous models de periodisme faciliten la feina del periodista que no ha d’arriscar-se tant i que pot obtenir les imatges o informació al moment. La CNN va poder cobrir el tifó *Haiyan* que va arrasar les Filipines gràcies a la utilització d’un dron. Durant els jocs olímpics de 2008, l’agència de notícies Associated Press, amb la col·laboració de la Universitat de Columbia, va fer servir el periodisme amb sensors per mesurar la qualitat de l’aire i els nivells de contaminació.

“DE LA MATEIXA MANERA QUE EN LA MEDICINA L’INTERNET DE LES COSES TÉ UNA INCIDÈNCIA JA VISIBLE, EN EL MÓN DE LA COMUNICACIÓ TOT ÉS MÉS AMBIGU. DINS AQUEST SECTOR HI HA DOS GRANS VESSANTS: ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ I LA PUBLICITAT”

Totes aquestes noves modalitats ja comencen a ensenyar-se a les universitats, ja que es consideren el futur de la professió. Fins i tot existeix una societat professional de drons especialitzada en periodisme (la Professional Society of Drone Journalism). Al final, el que pretén –o ha de pretendre– el periodista és anar incorporant petits canvis (anar hackejant el periodisme, en el sentit de reconfigurar i reorganitzar l’activitat periodística) per saber tractar les dades i com presentar-les al públic perquè resultin útils i didàctiques.

Segons un informe realitzat per la BBC, només un 43% dels britànics afirmava que llegia tota una notícia sencera, davant del 59% que deia que només llegia el titular. Aquesta realitat planteja que els mitjans han de començar a oferir informació personalitzada i productes a mida per a cada individu. Una altra cosa que també ha de canviar, si els mitjans volen aprofitar tot el potencial de l’IoT, és la manera que fan arribar la informació. Segons la BBC, el 30% dels menors de 45 anys rep les notícies a través del mòbil i aquesta xifra va en augment. Segons aquest informe, també es preveu que l’any 2030 tota la televisió es consumirà a través d’internet i, per tant, els mitjans han de començar a pensar més enllà de la pantalla (sigui la del mòbil o la de la

tablet). L’IoT permet connectar objectes amb les persones i això s’ha d’aprofitar, atès que el mirall del lavabo de casa, el cotxe o una tassa de cafè podrien ser perfectament plataformes on visualitzar aquesta informació.

Tot això passa per la professionalització dels futurs periodistes, que han de tenir nous coneixements. A les universitats s’han d’instaurar estudis de comunicació per adquirir coneixements de programació informàtica, anàlisi i visualització de *big data*.

Per altra banda, hi ha la publicitat i, des del punt de vista d’una agència de màrqueting, la utilització de l’internet de les coses hauria de significar una cosa: dades de consum. El que permet l’IoT en el camp del màrqueting és conèixer més i saber més de la seva audiència. Això es tradueix en accions de fidelitat, ja que els usuaris cada vegada més esperen que la publicitat sigui més rellevant per a ells a títol individual. Un exemple seria una campanya que va fer una empresa de licors al Brasil que constava a regalar una ampolla el dia del pare amb la possibilitat de gravar un missatge personalitzat. D’aquesta manera, els productes no només són un suport publicitari, sinó que al mateix temps viralitzen el producte i permeten una interacció amb els consumidors.

Off line

Les coses perfectes no existeixen, qualsevol cosa que té aspectes positius té efectes secundaris i el mateix passa amb l’internet de les coses. Aquesta hiperconnectivitat també comporta punts foscos i Josep Lluís Micó creu que aquesta tendència ha portat a “una dicotomia entre la gran preocupació per l’internet de les coses quan potser ens hauríem de preocupar de l’internet de les persones”.

Actualment tornen a sorgir noves tecnologies en les quals l’accés és de nou difícil i amb aquestes es dona una estratificació digital entre els que són considerats “nadius digitals” i “analfabets digitals”. Segons Héctor Fuster, al grup d’analfabets digitals que ja hi havia amb la primera generació tecnològica, se li uniran els que dins el grup de “nadius” no siguin capaços de sumar-se al carro i, per tant, se’ls deixarà de banda. A aquesta escletxa digital se li ha de sumar tot aquell conjunt de la població que no tingui el poder econòmic necessari per adquirir els nous *gadgets*. “Les grans corporacions que mouen aquest camp de coneixement de tecnologia de consum, es preocupen del mercat de gent que poden revertir econòmicament en els seus productes”, explica Fuster, que afegeix: “El mercat amb un poder adquisitiu baix s’està menystenint.” No és fins fa poc que han començat a sorgir gammes baixes d’aquests tipus de productes i encara estem parlant de preus força alts. El problema és que el que percebem com a no vital pot acabar sent-ho. “Els *smartphones* no eren vitals fa 4 o 5 anys i ara ho són –diu Fuster–. Ara ens és difícil concebre la vida

sense un *smartphone*.” És per això que Fuster espera que comencin a sorgir iniciatives de corporacions: “Amb una noció més ètica del que estan fent amb productes més adequats a totes les persones.”

Al descobert

Una de les grans controvèrsies que envolten l’aplicació de l’internet de les coses és el problema amb la seguretat i privacitat de totes les dades que es generen al voltant d’aquestes activitats. Fuster parla d’un “salt de fe” per part dels usuaris però existeix un perill real de ciberatacs que va més enllà de la confiança. “*Seguretat* i *informàtica* són dos termes oposats com podria ser *intel·ligència militar* –diu Carme Espinosa–. No vull dir que no existeixi la seguretat informàtica però és un concepte relatiu que es fonamenta en quant de temps un hacker trigarà a trencar les barreres de seguretat que nosaltres li posem, no en el fet que sigui impossible franquejar aquestes barreres.”

Fortinet, líder global en solucions d’alt rendiment en ciberseguretat, i ForiGuard Labs –la divisió d’investigació d’amenaces– presenten cada any un informe amb les tendències més destacades quant a *malware* i seguretat a les xarxes. Segons l’informe, les prediccions per a l’any 2016 no són optimistes, ja que, amb la implantació de l’internet de les coses, els mètodes que utilitzen els hackers cada vegada són més complexos i cada vegada resulta més difícil detectar-los.

La gran quantitat de dades que circulen per la xarxa és enorme. Segons dades de CISCO, el 2017 hi haurà 3,4 mil milions de persones que utilitzaran internet a través dels seus dispositius mòbils i el 2020, 212 bilions de “co-

ses” estaran connectades a tot el món. Això multiplica les possibilitats de vulnerabilitat en la seguretat, però Fuster alerta d’un altre risc: “El principal problema que vindrà, del qual no es parla, és que la base de dades més gran que hi haurà serà una base de dades genètica.” “En el moment en què aquesta informació estigui agrupada serà susceptible que algú amb pocs escrúpols la hackegi i allà hi haurà informació de totes les patologies que té cada persona del món”, explica Fuster. La xarxa pot arribar a convertir-se en un Gran Germà mundial on tothom ho sabrà tot de tothom i on els atacs personals contra individus concrets pot ser una realitat. Segons Fuster això podria passar de cara a 15 o 20 anys vista però és una qüestió que s’ha de començar a parlar perquè pot passar a escala més petita. “S’ha de buscar l’equilibri entre seguretat de la confidencialitat i la seguretat de l’accés a aquella informació”, comenta Espinosa, que afegeix que “hem de ser prudents però tampoc ens podem tornar paranoics amb aquest tema perquè totes les coses s’han de relativitzar”.

Una realitat o un somni?

L’internet de les coses és una tendència que va sorgir per primera vegada l’any 1999 de la mà de Kevin Ashton i que s’ha anat redefinint amb el temps. Hi ha qui creu que l’IoT ja és una realitat, però Fuster discrepa: “Cada any sembla que serà l’any de l’*internet of things*, però mai ho és.” “Fins que no arribi una generació que només ha conviscut amb aquest tipus de tecnologia no hi haurà una integració real en el dia a dia de les persones”, explica Fuster. El que està clar és que l’internet de les coses ha vingut per quedar-se i el temps dirà fins on arriba aquesta realitat somiada.

CIMERA DE PARÍS 2015. EL PRINCIPI DE LA FI DELS COMBUSTIBLES FÒSSILS

OPINIÓ

Aida Vila Rovira

Membre de l'equip polític de Greenpeace Internacional i professora del grau en Relacions Internacionals de Blanquerna-URL

La maquinària de l'acció climàtica internacional es mou molt a poc a poc, però a París ha fet un pas important. Si bé és cert que l'acord al qual s'ha arribat té moltes mancances, es tracta d'un document històric que marca el principi de la fi de l'era dels combustibles fòssils.

Els 2 graus –o, si podem, 1'5 graus– de límit d'augment de la temperatura global que s'ha establert respecte als registres preindustrials, juntament amb la necessitat d'arribar a nivells “d'emissions netes iguals a zero” a la segona meitat de segle, són dos dels principals elements

“L'ACORD DE PARÍS NO ÉS PERFECTE PERÒ POT FER-SE MÉS ROBUST AMB EL TEMPS (...) LA CLAREDAT DEL SEU OBJECTIU A LLARG TERMINI FARÀ QUE LA PRESSIÓ ECONÒMICA ACTUÏ COM A GARANTIA DE COMPLIMENT”

en els quals radica l'èxit de la cimera. Malgrat que a l'Acord de París no van acompanyats d'accions nacionals de magnitud equivalent, aquests dos objectius globals que es troben a la part amb més força vinculant del text, són completament incompatibles amb la crema de combustibles fòssils i constitueixen un contundent senyal polític que marca un punt d'inflexió en la lluita internacional contra el canvi climàtic.

La necessitat d'impulsar la transició cap a un futur 100% renovable a nivell energètic és avui més clara que mai però, com deia, l'Acord de París no recull compromisos concrets a l'alçada d'aquest repte. Dues de les principals mancances de l'Acord són l'absència de deures quantificables dels països més rics amb relació als més vulnerables als impactes del canvi climàtic i la poca coherència entre els esforços de reducció d'emissions plantejats individualment per cada Estat i els objectius globals acordats entre tots. Uns punts febles fàcilment explicables per la gran pressió política i econòmica que exerceixen el sector dels combustibles fòssils i els Es-

tats que tenen en aquests recursos la principal font de riquesa.

Una altra de les debilitats de l'Acord que s'han posat de manifest en les darreres setmanes és la manca de caràcter legalment vinculant de tot el text –els objectius concrets assumits per cada estat són de caràcter voluntari– i el fet que no sigui un Protocol, com el de Kyoto, sinó un Acord Internacional. Però tot té la seva raó de ser en aquesta història i aquests malabarismes formals han estat l'única manera d'assolir un text que pogués ser acceptat per tots els Estats i ratificat pel Govern dels Estats Units sense comptar amb l'aprovació prèvia del Senat (com hauria exigint un Protocol), dominat per la tendència “anticlimàtica”.

L'Acord de París no és perfecte però pot fer-se més robust amb el temps. Disposa de mecanismes per augmentar els objectius estatals periòdicament i, si bé aquests no seran legalment exigibles, la claredat del seu objectiu a llarg termini farà que la pressió econòmica actuï com a garantia de compliment.

Frases com “invertir en una mina de carbó no ha estat mai tan arriscat com ara”, que forma part de la crònica final de la cimera del diari *The Economist* o anàlisi del risc per a la inversió derivats de l'Acord com el de Barclays –que conclou que “les implicacions de l'Acord per al sector

minació que pateix el país.

I, mentre el sector dels combustibles fòssils s'afanya a publicar notes de premsa ressaltant el poc valor legal de l'Acord de París en un intent de frenar la davallada, grups empresarials progressistes de tot el món demanen majors compromisos climàtics als seus Governos com a conseqüència de la cimera, el sector de les energies renovables augmenta la cotització en borsa i grans i petits projectes d'energia neta es multipliquen arreu del món demostrant que no només són la solució real al canvi climàtic sinó l'única manera de proveir d'energia els més pobres del planeta.

Des de Greenpeace fa temps que ens fem ressò dels avenços tecnològics de què disposem per frenar el canvi climàtic i de la viabilitat tècnica i

fòssil poden provocar-li pèrdues de l'entorn de 33 trilions de dòlars el 2040”– són algunes mostres de com el canvi de paradigma al qual ens aboca la cimera de París serà impulsat des del sector inversor. Un impuls que ja està tenint les seves primeres conseqüències: el preu del petroli ha assolit mínims històrics als EUA i s'ha confirmat el descens de la demanda mundial de carbó, iniciat pels canvis en la política energètica xinesa derivats de la insostenible conta-

econòmica de ser 100% renovables a nivell energètic mundialment a finals de segle. Ara toca aprofitar els senyals polítics i econòmics per accelerar aquest procés, una cosa que a Espanya passa per fer un gir de 180 graus en la política energètica. Cal abandonar els sistemes de penalització de les energies renovables i l'autoconsum energètic i deixar de donar suport als combustibles fòssils. L'aposta del Govern espanyol pel *fracking* i per les prospeccions petroleres en aigües profundes o la pressió europea que exerceix per relaxar els controls a les emissions derivades dels cotxes tenen ara molt menys sentit que mai. Una altra de les mesures que cal emprendre amb urgència és l'eliminació de les subvencions mundials als combustibles fòssils, que el 2013 van ser d'uns 548.000 milions de dòlars mentre que les subvencions a les energies renovables mundials no superaven els 121.000 milions. A Espanya, això es concreta amb el redireccionament dels fons que s'atorguen al sector del carbó, deixant donar continuïtat a les subvencions a l'explotació de les mines, per destinar els recursos a una adequada reconversió que asseguri una transició justa als treballadors i comunitats afectades.

Al final de la cimera, Nicholas Stern, un reputat economista de la London School of Eco-

“AL FINAL DE LA CIMERA, NICHOLAS STERN, UN REPUTAT ECONOMISTA DE LA LONDON SCHOOL OF ECONOMICS, DEIA QUE “SI HO SABEM FER BÉ, LA REVOLUCIÓ VERDA SERÀ MOLT MÉS POTENT QUE LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL” I JO HI ESTIC COMPLETAMENT D'ACORD”

nomics, deia que, “si ho sabem fer bé, la revolució verda serà molt més potent que la revolució industrial” i jo hi estic completament d'acord: frenar el canvi climàtic és l'oportunitat de deixar enrere la causa de les principals crisis humanitàries dels darrers temps i les majors fonts de conflicte i construir un món més sostenible i més just per a tothom.

La cimera de París no és el final de res, sinó el principi.

DE LA DESHUMANITZACIÓ RETÒRICA A L'ELIMINACIÓ DE L'ALTRE

OPINIÓ

Dr. Alain Blomart

Doctor en Antropologia i Història de les Religions per la Sorbona i professor de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna-URL

El 14 de novembre de 2015, l'endemà dels atemptats de París, el president F. Hollande va qualificar, en les dues primeres frases del seu discurs, els atacs d'“acte de guerra comès per un exèrcit terrorista”. I tenia raó però el que no deia és que França ja estava en guerra. “Aquests atacs són actes de barbàrie”, va afegir el president francès, i encara tenia raó. Però el que no deia és que el 27/9, és a dir un mes i mig abans dels atacs de París, ell mateix havia ordenat bombardejar a Síria el “camp d'entrenament de Daesh [Estat Islàmic]” a l'est del país, per citar només aquest exemple. I resulta que hi van morir 30 persones, de les quals 12 nens. D'aquests actes de barbàrie, perquè també ho són, se'n parla molt poc als mitjans de comunicació occidentals. Perquè no ens agrada reconèixer que la nostra gran “civilització” occidental, tal com ho van qualificar repetidament alguns líders europeus aquests dies, també comet actes de barbàrie.

Per tant, aquesta visió simplificada de bons i dolents –que descriu per exemple l'Amin Maalouf a *Les identitats que maten* – no és adequada a la realitat múltiple. Només si entenem i reconeixem les causes i la complexitat del conflicte, el podrem solucionar i podrem sortir del cicle de la violència, si realment és això el que volen els polítics...

“NO ENS AGRADA RECONÈIXER QUE LA NOSTRA GRAN ‘CIVILITZACIÓ’ OCCIDENTAL, TAL COM HO VAN QUALIFICAR REPETIDAMENT ALGUNS LÍDERS EUROPEUS AQUESTS DIES, TAMBÉ COMET ACTES DE BARBÀRIE”

Efectivament, el que s'amaga darrere d'una visió simplista i d'una reacció precipitada és segurament l'oportunisme polític i econòmic, a més de la ignorància de les conseqüències. No podem evitar de fer el paral·lisme entre la resposta de F. Hollande i la de G. Bush després dels atemptats de Nova York de 2001. Hi trobem la mateixa retòrica de la guerra, de la venjança i de la superioritat occidental: resulta que aquesta retòrica està molt acceptada per un poble traumatitzat que espera una resposta “fòrta”, ja que no té la distància i la serenitat per veure que una reacció agressiva provocarà una altra resposta agressiva. Molta gent tam-

poc s'adona que aquesta aparent fortalesa amaga les debilitats d'un polític en hores baixes que vol millorar la seva imatge i necessita desviar l'atenció dels problemes interns. És l'abecé del polític oportunista. “La guerra (exterior) és la pau (interior)”, deia G. Orwell en la seva novel·la futurista *1984*.

Pel que fa a les conseqüències d'aquesta política, ja vaig comentar, a *La Vanguardia* del 15/12 (“Els bàrbars sempre són els altres”), que ben lluny del que ella promet –la preservació de la pau i la democràcia–, pot provocar el contrari del que pretén: més violència, més desesperació, més terrorisme i menys democràcia –l'última cosa ja s'està comprovant amb menys llibertat i més control.

Però aquí em voldria centrar en la retòrica utilitzada des de fa milers d'anys en cas de conflictes per deshumanitzar el bàndol rival i justificar la seva eliminació. Que sigui en l'Antiguitat quan s'enfrontaven pagans i cristians, o en l'edat mitjana a l'època de la Inquisició que lluitava contra els “heretges”, o al s. 20 en el cas del genocidi dels jueus o dels tutsis a Ruanda, i per descomptat en la lluita actual entre “terroristes gihadistes” i “occidentals infidels”, les tècniques de propaganda sempre són les mateixes. La professora belga Anne Morelli en menciona 10 en el seu llibre *Principis elementals de propaganda de guerra*, dins els quals: 1. No volem la guerra, és l'altre bàndol que ens hi obliga; 2. La nostra causa és noble (Democràcia, Déu...); 3. L'enemic comet atrocitats voluntàriament i per això és realment l'encarnació del Mal, del Diable; 4. La nostra causa és sagrada (La Civilització, La Religió); 5. Els que qüestionen la nostra propaganda són traïdors a la pàtria o a la religió...

I a aquests principis voldria afegir algunes idees o tècniques retòriques que vaig identificar en els discursos d'èpoques diferents: 1. L'Altre s'equivoca, i nosaltres detenim la Veritat; 2. L'Altre és menyspreable, tal com es pot deduir a través de fórmules buscant l'exageració, la desqualificació o la deshumanització. Recordem que, alguns anys abans del genocidi de 1994 a Ruanda, alguns mitjans de comunicació i líders polítics afirmaven que els tutsis eren serps o escarabats i, per tant, no hi haurà cap crim a matar-los uns anys després: la propaganda ja havia preparat el terreny.

LA FORMACIÓ PROFESSIONAL, UNA VELLA I NOVA PRIORITAT

OPINIÓ

Dr. Lluís Font

Doctor en Pedagogia i professor de Blanquerna-URL

El món educatiu afronta grans reptes. No és una novetat, ans al contrari. Aquesta proposta forma part d'un discurs políticament correcte, vigent a Occident. El problema rau a establir què és l'essencial a afrontar en cada moment de la història, amb el benentès que els canvis en l'ensenyament avancen lentament. I aquells que els volen precipitar amb experiments d'enginyeria social, sovint desencadenen situacions inesperades i creen multitud de nous problemes. Entre els que el varen viure, el record del programa 1x1 de digitalització de les aules, promogut pel Ministerio de Educación de l'època Zapatero i implementat amb la voluntat d'esdevenir un *cavall de Troia* en un sector hipotèti-

“AIXÍ COM EL FRACÀS ESCOLAR ÉS D'UN 10%, LA XIFRA DE JOVES QUE NO HA CURSAT O CURSA ESTUDIS POSTOBLIGATORIS ARRIBA AL 20%”

cament reticent al canvi, encara genera perplexitat. No per un antimodernisme ni per una reticència a la tecnologia, sinó per l'ambició desmesurada i pel desconeixement de les dinàmiques educatives. Encertar en el diagnòstic resulta cabdal; perseverar en les mesures correctives pertoca als polítics amb responsabilitats en aquesta àrea i caracteritza la feina ben feta més enllà del fluïment circumstancial. Els països amb sistemes educatius ben avaluats, en termes d'adquisició de les competències bàsiques, d'equitat o de finalització dels estudis postsecundaris, es caracteritzen per la capacitat d'innovar en uns marcs legislatius i organitzatius estables. Les autoritats corresponents han de saber d'on parteixen i què volen aconseguir; no s'han d'arronsar davant les dificultats i han de crear un relat que impregni el cos social, per fer de la millora un objectiu de país.

Polònia és un exemple a tenir en compte. La transició del comunisme a un capitalisme liberal a la manera de Hayek o Von Mises ha resultat traumàtica i de difícil digestió, per la consegüent deconstrucció del sistema de protecció social heretat i, alhora, per la dificultat de crear-ne un de bell nou. Tanmateix, en termes de les proves PISA, la millora del sistema educatiu d'aquest país ha estat extraordinària els darrers quinze anys. Amb una despesa econòmica per estudiant molt inferior a

l'espanyola i amb evidents mancances estructurals, hi ha una evolució diacrònica meritòria pel que fa a l'adquisició de les competències bàsiques. Sóc conscient que la qualitat de les escoles no es mesura únicament a través de proves externes, que la l'allau immigratòria pot distorsionar les dades i que la salut mental dels estudiants no queda comptabilitzada en les ràtios internacionals; sóc conscient de com de difícil i compromès és parlar de qualitat en l'ensenyament. Tanmateix, pitjor fóra no tenir instruments d'avaluació i limitar-nos als discursos ben intencionats. Dit això, la comparació amb Espanya fa feredat. El secret polonès rau a tenir les idees clares i a establir un consens social sobre els objectius.

A Catalunya hi ha una dada pertorbadora, la que correspon a l'abandonament escolar prematur. Així com el fracàs escolar és d'un 10%, la xifra de joves entre 18 i 24 anys que no ha cursat o cursa estudis postobligatoris arriba al 20%. Aquí es comptabilitzen els alumnes que han abandonat l'ESO, els que s'han graduat de secundària però no segueixen estudiant i els que han deixat el batxillerat o els cicles formatius superiors. En aquest context, la formació professional reglada i els cursos professionalitzadors i de reciclatge constitueixen la clau de volta. Es tracta d'un cercle virtuós: a més cicles formatius de sectors en expansió, a més ensenyament dual, menys abandonament escolar prematur, menys ocupació precària i menys atur juvenil. La formació professional, per la qualitat dels seus professionals i de les instal·lacions, pels alts índexs d'inserció laboral i per la penetració en el territori, esdevé el gran instrument per lluitar contra el fenomen dels mal anomenats *ni-ni*. Dic mal anomenats perquè no només són joves i sovint tenen l'afany de treballar i no troben feina, per baixa qualificació o per inexistència d'ofertes, tal com acrediten les dades. Així doncs, al meu parer, si hi ha una qüestió que ocupa la centralitat, avui, a Catalunya és la tasca de reduir la taxa d'abandonament escolar prematur per la via de seguir potenciant la formació professional, amb recursos legislatius, econòmics i humans, tal com han fet els diversos governs autonòmics al Principat. Simplement es tracta d'envigorir aquesta prioritat, que no novetat, enmig de la teranyina d'assumpes que confegeixen el dia a dia.

25 ANYS DE LA UNIVERSITAT RAMON LLULL

OPINIÓ

Dr. Josep Maria Garrell i Guíu
Rector de la URL

Aquest any que ara encetem celebrarem els 25 anys de l'aprovació de la Universitat Ramon Llull per part del Parlament de Catalunya, l'any 1991. De fet, la Universitat s'havia creat un any abans i la Fundació que l'acull, l'octubre de 1989. Són vint-i-cinc anys de camí junts d'unes institucions universitàries que ja tenien una llarga trajectòria universitària. Vint-i-cinc anys que han posat de manifest l'encert d'aquelles persones que en van ser les promotors i que, més enllà de les enormes dificultats conceptuals amb què es van trobar, van tenir la visió i el coratge d'impulsar-la, d'imaginar-la i de definir-la d'una manera quasi única en el context universitari europeu.

“S'HA DEMOSTRAT QUE EL PROJECTE NO NOMÉS ÉS VIABLE, SINÓ QUE ÉS COMPETITIU I NECESSARI EN UN CONTEXT UNIVERSITARI QUE ÉS MÉS COMPLEX I GLOBALITZAT QUE MAI”

Vint-i-cinc anys més tard s'ha demostrat que el projecte no només és viable, sinó que és competitiu i necessari en un context universitari que és més complex i globalitzat que mai. El servei a la nostra Societat que la URL desenvolupa, realitzat des d'uns valors propis i inspirats en l'humanisme cristià, és valorat i reconegut pels nostres alumnes i antics alumnes, per les seves famílies, pels ocupadors, per les altres universitats amb les quals compartim un únic i plural sistema universitari, per les agències de qualitat que ens avaluen i pels diferents governs, per citar tan sols alguns dels col·lectius amb els quals treballa cada dia la Universitat Ramon Llull, és a dir, totes i cadascuna de les institucions que la configuren. Una URL que el curs passat ja comptava amb una oferta d'estudis de més d'un centenar de títols oficials i més de 200 títols propis, amb més de 18.000 estudiants i més de 2.000 professors, investigadors i personal d'administració i serveis, amb 51 grups de recerca actius en moltes i diverses àrees del coneixement que augmenten les seves publicacions d'alt impacte any rere any, i amb més de 4.000

empreses amb les quals col·laborem diàriament. Una realitat complexa i molt viva que, com deia abans, és reconeguda i valorada per tot el nostre context.

Aquesta realitat universitària, i la trajectòria històrica que tindrem l'oportunitat d'analitzar i reviure durant aquest any, són la millor garantia per afrontar els reptes de futur amb renovada il·lusió i compromís. Certament el context universitari que va veure néixer la URL com a projecte compartit i d'organització federal no té res a veure amb l'actual. Un context que, per dir-ho de manera simplificada, és més complex, més regulat i més globalitzat que mai. Un context que ens fa afrontar nous reptes, entre els quals caldria destacar-ne, com a mínim, tres: la internacionalització, l'impacte de les noves tecnologies i la recerca.

Sense por d'equivocar-nos podem dir que la universitat s'ha globalitzat. I creiem que aquest és un fet que ha vingut per quedar-se. Lluny queden aquells anys en què les universitats només formaven estudiants locals per treballar en el mercat ocupacional local. Si més no, en el món occidental on vivim, els universitaris són locals i d'altres països, i el seu horitzó professional es pot dibuixar aquí o més enllà de les nostres fronteres. La internacionalització de l'activitat universitària és ja una creixent realitat que cal veure com una bona oportunitat. No en va, les institucions que formen la URL ja tenen més d'un 13% d'estudiants estrangers procedents de més de 100 països i els nostres graduats treballen arreu del món. La internacionalització de la universitat no afecta només els seus estudiants, afecta també les persones que hi treballem. Caldrà doncs tenir cura de la internacionalització del claustre de professorat i de la resta de personal de la universitat. Competirem per l'atracció de talent en tots els sentits, camps i disciplines. Les aules i els campus hauran d'acollir persones diverses amb perfils molt més variats que abans i que provenen de contextos socials i culturals diferents, i tot això sense renunciar ni a la nostra identitat ni a les nostres arrels. Lògicament, tot l'anterior no serà aplicable igual a qualsevol

facultat, dependrà dels estudis i de la seva projecció. Mentre que hi ha estudis que són, i probablement continuaran sent, locals, d'altres són globals per definició en aquest món que s'està construint.

“EL NOSTRE MODEL, LA NOSTRA GOVERNANÇA, EL NOSTRE PASSAT I LA IL·LUSIÓ RENOVADA D'AQUESTS MILERS DE PERSONES QUE CONFIGUREM LA URL SÓN LA MILLOR GARANTIA DE FUTUR”

Un altre dels grans reptes que tenim al davant és l'impacte de les noves tecnologies. En l'anomenada Societat de la Informació, els hàbits i costums d'informació, d'aprenentatge, de comunicació i, en definitiva, les maneres de relacionar-los amb el nostre entorn es transformen a una velocitat gegantina. És evident que ningú pot endevinar com seran els models del futur,

però el que sí que és cert és que seran molt diferents als d'avui en dia. L'ensenyament personalitzat i centrat en la persona que defensem des de la URL ha de ser compatible amb aquest canvi de paradigma del model d'ensenyament i d'aprenentatge que tenim a sobre. Caldrà estar molt amatents als canvis, tot distingint el que és bo i profitós del que no. El simple fet que els nous estudiants reclamen que el gruix dels materials formatius estiguin accessibles en xarxa, fa que el rol del professorat es transformi. Són, també, oportunitats que cal afrontar.

En els propers anys també caldrà continuar adaptant-nos als nous models de recerca, de desenvolupament i d'innovació que les societats modernes reclamen a les seves universitats. Fa temps que es demana que les universitats no només generin nou coneixement, sinó que ho facin donant resposta als grans reptes socials, que ho facin pensant que allò que s'estudia en els despatxos, biblioteques i laboratoris universitaris arribi a la ciutadania a través de curosos processos de transferència de resultats. I en un món globalitzat la competència en recerca també és globalitzada.

Així, doncs, durant l'any 2016 celebrarem el 25è aniversari de la nostra Universitat, i ho farem revivint el nostre passat, però sobretot renovant el compromís de servei a la nostra Societat des de la nostra identitat. El nostre model, la nostra governança, el nostre passat i la il·lusió renovada d'aquests milers de persones que configurem la URL són la millor garantia de futur.

ELS LÍMITS DE L'HUMOR

Tres experts en comunicació, Joan Tharrats, Manel Lucas i Rafael Jorba, conversen sobre les línies vermelles de l'humor.

Fotografia:
Pere Virgili

Es pot fer humor de tot i de tothom? Les caricatures de Mahoma publicades per un setmanari danès o les portades del setmanari francès *Charlie Hebdo* són humor o provocació? El programa de sàtira política *Polònia* ha banalitzat la política? Hi ha línies vermelles que marquen els límits de l'humor? Aquestes són algunes de les preguntes que s'han plantejat en la conversa que oferim en aquest número de *La Revista de Blanquerna* i que s'aborden també en el postgrau sobre Guió i Realització de programes d'humor per a Ràdio i Televisió que la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna-URL imparteix conjuntament amb Minoria Absoluta. Hi participen Manel Lucas, periodista, guionista i director d'aquest postgrau; Joan Tharrats, guionista (*Persones humanes, Dinamita, 13 anys i un dia...*) i professor de Guió a Blanquerna-URL, i Rafael Jorba, periodista amb una llarga trajectòria a diferents mitjans de comunicació.

Joan Tharrats: Sempre que es parla d'humor, ens trobem amb el problema de definir-lo. Teniu clar què és l'humor? Perquè fins i tot els grans teòrics parlen del fet que és indefinible.

Manel Lucas: Jo crec que és qualsevol producte que busca el somriure o el riure. Però, dins d'això, també n'hi ha alguns que busquen la riallada, o la ironia matisada que fa pensar... Però, resumint-ho, jo crec que és qualsevol producte que tingui com a objectiu final provocar el riure.

J.T.: I fins i tot el riure és difícil de definir.

Rafael Jorba: I el mateix llenguatge dóna diferents accepcions a l'humor. Diem, per exemple, "avui estic de bon humor". De manera que en el llenguatge quotidià l'humor també és un estat d'ànim.

J.T.: El que està clar és que és un camp que només tracta un tema: les persones. No ens fa gràcia res que no estigui relacionat amb el que fan o diuen les persones. No ens fa riure, per exemple, una fàbrica de ciment, sinó la crítica de l'estupidesa humana, del poder, etc.

M.L.: Sí, perquè l'humor busca una rialla que té uns referents que han de ser pròxims a la persona a la qual aquesta rialla va destinada. Per tant, el que ens fa gràcia són aspectes que estan en l'entorn humà.

R.J.: El bon humor té sentit quan s'expressa d'avall cap amunt. Aquest humor, que moltes vegades també és crítica i ironia, té el seu valor quan s'exerceix cap als poders. Riure's del feble a mi no em fa riure, és massa fàcil. L'humor valent és capaç de capgirar la clau pròpia de l'humor cap als poders.

M.L.: Tot és humor i una altra cosa és el que nosaltres considerem vàlid i el que no, i en aquest sentit estic d'acord amb tu. Per a mi no té sentit fer humor del feble i molt menys de la víctima. Té sentit fer humor de l'agressor perquè l'humor en aquest cas és una certa forma de venjança o de defensa. Però tot l'humor existeix. Estic segur que els aristòcrates del segle XX es reien dels pagesos.

J.T.: En aquest punt arribaríem a la pregunta cabdal: es pot fer humor de tot? Jo crec que sí, però també que hi ha uns límits que ens hem de posar nosaltres mateixos, per exemple, com dèieu, no fer humor del dèbil perquè

MANEL LUCAS:
“EL QUE HA PASSAT
AMB EL CAS DE ‘CHAR-
LIE HEBDO’ I ALGUNES
DE LES SEVES PORTA-
DES ÉS QUE BUSQUEN
MÉS LA PROVOCACIÓ
QUE L’HUMOR, I AMB-
DUES SÓN COSES BEN
DIFERENTS”

no es pot defensar. Crec que l’humor ha de ser crítica sobretot al poder i als inconvenients humans, però fer humor sobre una persona en estat de feblesa no té sentit. Aquestes serien les línies vermelles que ens posem, encara que sembla que a diversos mitjans aquesta és una qüestió que els costa. Per exemple, sembla que *Charlie Hebdo* no té aquest tipus de línia vermella. En aquest sentit, què seria ofensiu en l’humor?

M.L.: Jo crec que el cas de *Charlie Hebdo* és diferent. No crec que es tracti d’un tema de feble i fort, potser sí que és un tema de límits. Crec que *Charlie Hebdo* es proposa provocar més enllà de si fa gràcia o no. Jo sóc defensor de la llibertat d’expressió i crec que cada mitjà pot expressar-se com esculli, però el que ha passat amb el cas de *Charlie Hebdo* i algunes de les seves portades és que busquen més la provocació que l’humor, i ambdues són coses ben diferents. Tu pots provocar buscant una reacció, i aquesta no ha de ser necessàriament el somriure. Potser el que passa amb algunes portades, i no només les de *Charlie Hebdo*, és que busquen més provocar i escandalitzar que no pas fer riure.

J.T.: També és una cosa que passa amb aquests programes de gags, on es confon l’humor amb la gamberrada. Jo crec que l’humor ha de tenir un punt de gamberro però mai ha d’arribar a ser una gamberrada. La gamberrada busca fer mal, i moltes vegades no té cap tipus de gràcia. Esclar que tot plegat és difícil de definir, però sí que és cert que hi ha algun tipus de programes que busquen fer aquesta broma que no fa gràcia.

R.J.: L’humor té diferents estadis. Hi ha l’humor d’abans, que com que no tenia tots els recursos de què dispo-

sem ara es basava molt a fer les típiques gamberrades: el gamberro de la classe, el gamberro del poble, la novatada a la mili, etc. I això formava part d’un escenari que crec que ja no és el present. Ara la gent es distreu o s’avorreix d’altres maneres. Segueix existint la gamberrada però molt en l’espai privat. I aquí parlem de l’humor en l’espai públic, i de l’humor en clau de crítica social, política i de sàtira. Jo penso que la pregunta és sobre quins límits té l’humor i si realment en té. I sobre això diria dues coses: d’una banda, que la llibertat d’expressió és sempre, o gairebé sempre almenys, prevalent; i de l’altra, acceptant aquesta tesi, he de dir que aquesta prevalença mai és innòcua. Sobre les portades de *Charlie Hebdo*, hi ha algunes coses que jo no hauria fet. I no ho hauria fet no perquè em censuri, sinó perquè no m’agrada. Jo, al llarg del dia, com a periodista i com a persona, deixo de fer moltes coses no perquè em censuri sinó perquè existeixen altres béns prevalents que m’interessa més posar sobre la taula. És a dir, penso que la llibertat d’expressió preval però, en qualsevol dels casos i amb independència dels límits que hi posem, no és innòcua, i el que fem o deixem de fer té conseqüències.

J.T.: Hi ha societats que entenen millor l’humor o, almenys, un tipus d’humor concret? Fa anys existia una revista d’humor sobre futbol que es deia *Barrabàs* i a Catalunya va triomfar bastant perquè al culer li agrada riure’s d’ell mateix. Però quan es feia broma sobre el Valladolid o el Betis, passava tot plegat a ser un tema que no es podia tocar. Hi ha revistes com ara *El Jueves* que tenen un públic que les accepta, però quan tractes segons quin tema, com per exemple el futbol, sembla que sigui intocable.

RAFAEL JORBA:
“LA LLIBERTAT
D’EXPRESSIÓ PREVAL
PERÒ, EN QUALSEVOL
DELS CASOS I AMB
INDEPENDÈNCIA DELS
LÍMITS QUE HI POSEM,
NO ÉS INNÒCUA, I EL
QUE FEM O DEIXEM
DE FER TÉ CONSE-
QÜÈNCIES”

M.L.: Hi ha diferents elements a tenir en compte. Un és el contingut mateix i l’altre és el missatge respecte del destinatari. Quan parlàvem dels límits de l’humor deïem que de segons quines febleses només en pot fer broma el feble. Crec que el que passa amb el futbol i el *Barrabàs* és que hi ha una separació molt clara entre com es pren l’humor des de dins i des de fora. Quan l’humor es fa des de dins, tots els culers riuen, però quan es fa des de fora i l’humor és sobre el Betis, els aficionats s’ho prenen com una agressió. Potser si el *Barrabàs* no hagués estat editat a Catalunya sinó a Sevilla, hauria passat el contrari. D’altra banda, també pot ser que l’estil de l’humor sigui diferent d’un lloc a un altre.

J.T.: Hi ha humor català, humor belga o humor alemany?

M.L.: Jo crec que no. Però sí que és molt important que els referents amb els quals treballem els entengui tant qui crea l’humor com qui el rep. I, en aquest sentit, no és que hi hagi humor català, però sí uns temes que a Catalunya se sap que existeixen, i que són els que fan gràcia, i que segurament un públic que no sigui català no entendrà.

J.T.: Hi ha uns esquemes de l’humor que són universals i iguals, es tracti el tema que es tracti. Si l’humor es fa a Andalusia, es tractaran els temes andalusos, o belgues si es fa a Bèlgica, però l’esquema és el mateix. Crec que hi ha d’haver gent que ensenyi aquests esquemes.

M.L.: Sí. Parlàvem d’humor català... Però què és l’humor català? Acudits escatològics com, per exemple, els del caganer? O l’humor dels Vengamonjas? El Terrat? Capri? No són fàcilment equiparables...

J.T.: O, per exemple, és veritat que l’humor anglès és humor fi? Perquè només cal agafar el *Little Britain* per saber que no...

M.L.: O veure en Benny Hill...

J.T.: Exacte. Crec que hi ha uns esquemes universals i se’ls agafa com els interessa. En el cas del *Polònia*, per exemple. Banalitza la política? Per això la gent l’agafa millor?

M.L.: Jo crec que no la banalitza i que tot el que la política té de banal ho porta ella des de dins. L’únic que fa *Polònia* és un retrat deformat de la realitat.

R.J.: En l’humor ens trobem cada cop més que parlem en formats més curts. I no només en l’humor, sinó en tot plegat, també en el periodisme: abans d’escriure la notícia pel diari ha d’estar penjada al web i si es pot dir en 140 caràcters al Twitter, millor. Aleshores, tot el que diem té riscos. Quan estava al Consell de l’Audiovisual de Catalunya vaig dir una cosa que es va entendre molt malament. Vaig dir que, per a mi, el problema del *Polònia* és que hauria de ser, només, la cirereta del pastís, i no la massa. La cirereta del pastís de l’oferta de debat polític i ciutadà, de l’oferta política i ciutadana d’aquell moment a TV3. I, en el moment en què ho vaig dir, a TV3 hi havia una manca d’oferta de debat polític. Jo escoltava gent dir que veient el *Polònia* ja en tenia prou per saber el que estava passant a la política. I això... malament rai. I en aquell moment la crítica que se’m va fer parlava de censura, quan mai vaig fer aquest comentari en clau de censura. Vaig fer una crítica més aviat a l’oferta global de TV3 en aquell moment i que es resumeix que *Polònia* havia de ser la cirereta del pastís però no la massa del pastís.

M.L.: Jo hi estic totalment d’acord i, a més, entenc que això no és una crítica al *Polònia*, sinó una crítica global. El *Polònia* estava concebut com això que deia en Rafael, com una cara B, una alternativa de l’actualitat, per a gent que ha vist l’informatiu o ha llegit el diari. Per a gent que sap de què va el tema i, per tant, entendrà de què va l’acudit. El *Polònia* no explica l’actualitat sinó que la interpreta d’una manera còmica. D’altra banda, pel que fa a les reaccions dels polítics, haig de dir que n’hi ha de tot. Hi ha gent que se sent ofesa, gent que al principi li xoca molt aparèixer-hi i després s’hi va acostumant... A mi m’ha passat d’anar caminant i trobar-me amb algú que es queixa de com l’interpretem al *Polònia*, i fer deu passes i que el següent es queixés que no sortia al *Polònia* i que al seu partit l’hi retreien. Per a nosaltres, el somni és que la gent acati l’existència del *Polònia* com una cirereta de la informació política, un element més que està a tots els països normals i també als anormals, perquè en les dictadures aquesta cirereta moltes vegades apareix de forma clandestina i l’humor es converteix en una reacció. I la vida política segueix el seu ritme a banda que hi hagi algú que faci acudits sobre el que hi passa.

RAFAEL JORBA:

“EL PROBLEMA DE LA POLÍTICA CATALANA ÉS QUE EN ELS DARRERS ANYS, QUAN MIRES EL ‘POLÒNIA’ I DESPRÉS ESCOLTES EL POLÍTIC, COSTA DE VEURE QUIN ÉS EL PERSONATGE REAL I QUIN ÉS EL FICTICI”

R.J.: A més, hi ha coses que s’atribueixen al *Polònia* però que jo no comparteixo. Per exemple, si jo fos assessor d’un polític, no li aconsellaria que anés al *Polònia*. Però després, els mateixos polítics que critiquen el *Polònia*, van a corre-cuita i fan cua perquè els convidin al programa- Jo, si fos assessor d’un polític, li diria que no hi anés perquè una cosa és la ficció i l’altra és la realitat, i no s’han de confondre gèneres. Encara que el meu consell tindria molt poc d’èxit perquè, davant la quota de pantalla, acabarien anant-hi. Evidentment, el fet que un polític hi vagi o hi deixi d’anar forma part de la seva llibertat.

M.L.: El que passa és que amb motiu de les eleccions i gairebé sempre coincidint amb campanyes electorals, se’ls ha convidat. El problema d’això és que quan dos

diuen que sí, el tercer, que potser pensava com el Rafael, acaba dient també que sí. Jo encara estic sorprès que hagi vingut segons quin polític... Però si els altres quatre competidors hi han accedit, què hi pot fer?

R.J.: El problema de la política catalana és que en els darrers anys, quan mires el *Polònia* i després escoltes el polític en una tribuna o una roda de premsa, costa de veure quin és el personatge real i quin és el fictici.

M.L.: El fet que els polítics participin en programes d’aquest tipus a mi tampoc no em sembla absolutament condemnable i, a més, crec que és un fet que depèn del país on passa. Obama va al *Saturday Night Live* i volta per tot el món i a tothom ens sembla bé.

J.T.: Una vegada nosaltres vam fer un pòster del príncep Felip i vam rebre una carta de la Zarzuela demanant-nos l’original. Recordo que no sabíem si posar-nos contents o deprimir-nos, perquè si els havia agradat significava que no era una bona caricatura. Està clar que cadascú s’agafa l’humor com pot. Del que no hi ha dubte és que l’humor té aquesta part de contundència que provoca que molta gent miri el *Polònia* per saber què ha passat. Es pren com un resum en registre humorístic que t’aclareix una mica les coses.

M.L.: Sí, encara que hauria de provocar fer l’exercici al revés: mirar els diaris perquè no s’ha entès un acudit.

J.T.: No creieu que actualment es tendeix molt més cap a la sàtira que no cap a la ironia? Està morint la ironia o és una percepció meva? Quan parlo de sàtira parlo d’un humor molt més directe, mentre que la ironia requereix una mica més de reflexió.

R.J.: Jo, com a observador i no com a expert, sí que penso que és més senzill, parlant d’humor polític, fer una caricatura del personatge, dels seus tics, de com parla, de com es mou, i és més delicat i demana més enginy fer una crítica de la política del personatge. Quan jo vivia a França i veia els guinyols al Canal+, sabia que eren una caricatura del personatge polític, però anaven lligats al programa d’informació i s’aprofitaven per fer crítica política de les decisions i actituds dels polítics. I eren molt bel·ligerants en segons quines qüestions. Amb això vull dir que és més fàcil caure en la sàtira, o en el que és la caricatura del personatge, que associar aquesta caricatura a un humor i una ironia en clau d’actualitat.

M.L.: En el cas del *Polònia* els personatges més potents

JOAN THARRATS:
“ESTÀ MORINT LA IRONIA O ÉS UNA PERCEPCIÓ MEVA? QUAN PARLO DE SÀTIRA PARLO D’UN HUMOR MOLT MÉS DIRECTE, MENTRE QUE LA IRONIA RE- QUEREIX UNA MICA MÉS DE REFLEXIÓ”

mai seran els que provenen d’una caricatura o d’un tic, aquests rarament duren gaire. Sobretot els personatges polítics. Ara, a vegades s’ha de començar presentant el personatge a l’audiència i ensenyar-los i dir-los “recordes aquell que has vist fa una estona a l’informatiu? I t’has fixat que tenia un tic i que diu malament aquesta paraula?”. Això no és suficient, l’humor polític ha d’anar als continguts. Per tant, quan diferències entre ironia i sàtira et refereixes a això?

J.T.: Exacte, em refereixo al diàleg. No sé si vosaltres recordeu una sèrie que es deia *Sí ministre*. Em pregunto si avui dia es podria fer una sèrie com aquesta que tot eren diàlegs de pensar “què vols dir”, “quina indirecta”, “que subtil”, quan ara domina un altre ritme molt més vertiginós pel que fa a l’humor, segurament propiciat per les xarxes socials. Per aquest motiu, avui dia es demana un humor molt més explícit, en detriment de la ironia, que és més implícita.

M.L.: Jo crec que un *Sí ministre* avui dia no es compraria i no tant pel contingut, sinó per la durada. Les cadenes trobarien que no els surt a compte el que haurien de pagar per 30 minuts. Un exemple: *Siete Vidas* en un inici durava 23 minuts, després 40, i ara *Aída*, que és la seva seqüela, dura una hora i mitja perquè fan dos episodis seguits i així ocupen més graella i cada minut de programa els surt més barat.

J.T.: Actualment el públic té un bagatge audiovisual molt més profund que fa uns anys. Per aquest motiu em sorpren el personatge de Toni Albà representant el Papa Ratzinger encara que no s’hi assembli en res però que

la gent identifica perfectament gràcies al bagatge cultural i audiovisual.

M.L.: Sí. Per exemple, quan represento Franco, la gent em diu que faig molta gràcia, i no és pel personatge que represento, sinó pel contingut cultural que molts de nosaltres recordem de quan vam viure la dictadura. I aquí entrem en un terreny complicat com és el de l’humor negre. És un humor que et fa pensar “que bèstia això que diu” però que precisament és tan bèstia que fa riure, i per això el Franco fa gràcia. No cau bé el Franco, cau bé el personatge. Se’l critica d’una altra manera.

R.J.: Precisament una qüestió que va ser molt vigilada durant el franquisme i després de la dictadura és que no es va tocar ni un pèl a cap franquista. El fet que després haguem pogut fer humor del dictador no l’humanitza gens, sinó que reproduceix amb tota la cruesa què representava i qui era. Jo recordo aquella època que només es podien fer bromes d’ell *sotto voce*. De totes maneres també és veritat que no tot és parodiabile. Crec que hi ha determinades paròdies que sobrepassen els límits. I aquests límits són els que marquen la frontera entre l’anomenat discurs de l’odi i la resta de discursos, ja sigui contra un col·lectiu social, ètnic, religiós, etc. Per tant, el discurs de l’odi és la frontera de la llibertat d’expressió. Tant en la legislació anglosaxona com en la llatina, l’europea o la continental s’acaba coincidint que la línia vermella és el discurs de l’odi. Abans que es produïssin els atemptats de *Charlie Hebdo* jo ja vaig dir que hi havia alguna caricatura que es va fer al seu dia a un diari danès, i ara penso concretament en una en què Mahoma es treia de sota el turbant que duia una grana-

da de mà, que trepitjava perillosament la línia vermella i que era molt susceptible de promoure el discurs de l'odi contra el col·lectiu musulmà.

J.T.: Des del meu punt de vista, sí que es pot fer humor de tot però no a tothom. Segons a qui et dirigeixis no li pots fer una broma concreta però l'humor com a concepte ho hauria de comprendre tot.

MANEL LUCAS:

“QUAN UNA COSA NO LA POSO EN UN ACUDIT ÉS PERQUÈ CREC QUE NO FA GRÀCIA O QUE ÉS UNA OFENSA INNECESSÀRIA”

M.L.: Comparteixo l'opinió que s'ha de poder fer humor de tot, i això inclou fer humor dels islamistes. Però si en el teu missatge equipares els musulmans amb els terroristes, doncs això ja sí que no es pot fer. De la mateixa manera que no es pot equiparar els alemanys amb els nazis, o els jueus amb segons què. Hi ha acudits i monòlegs que es mouen en la frontera, i aquí sí que és on sorgiran problemes perquè persones especialment sensibles tindran la sensació que s'ha passat la línia vermella i altres persones pensaran que no. L'altre dia vaig veure un monòleg de Ricky Gervais que parlava d'Ana Frank, de Hitler, els nazis i de Nietzsche però jo crec que no era ofensiu per a Ana Frank, sinó per a Hitler. Per exemple, nosaltres hem fet esquetxos d'ETA, però no ens reiem d'aquell polític que havia mort a causa d'un cotxe bomba, sinó dels que van posar la bomba perquè se'ls tractava de descerebrats. S'han donat casos que el mateix humorista ha considerat que va ultrapassar la frontera i ha demanat perdó públicament.

R.J.: Vull insistir que els actes de llibertat no són innocus. Tu pots fer o deixar de fer una cosa però no perquè t'autocensures, sinó perquè consideres que la teva tasca d'humorista també forma part de la salut social, ja sigui perquè consideres que no contribueix a augmentar la convivència com perquè l'empitjora. Ara recupero el cas concret de la polèmica de la tardor del 2005 sobre les caricatures de Mahoma. És cert que el diari danès estava en la seva llibertat de publicar aquelles caricatures, però també ho és que allò va desfermar un moviment. Les primeres manifestacions van ser al gener i van ser atacades pels integristes musulmans. Per tant, es va donar una instrumentació política d'aquelles imatges per atiar l'odi del mateix món musulmà. Com a periodista que sóc, em puc posar unes limitacions promogudes per la funció social que té el meu ofici i no per la censura. Per aquest motiu, crec que l'humor també té aquests límits associats a la seva pròpia professió.

J.T.: Amb la dictadura franquista tu havies d'intentar crear uns esquetxos que fossin dits d'una manera que fos la que s'havia d'utilitzar. Després, a l'acabar la dictadura, l'humor es va liberalitzar molt més i ja es podia dir el que es volgués. Però, no ens enganyem, si tu fas un esquetx sobre el gremi taxista se't tiraran tots els taxistes a sobre i et dedicaran un plet. Quan ja es pot dir tot, sembla que esdevé un relaxament de la creativitat i la manera de dir les coses no és la més adequada i aleshores és quan la gent s'ofèn.

M.L.: Quan una cosa no la poso en un acudit és perquè crec que no fa gràcia o que és una ofensa innecessària. Per exemple, en el cas del *Polònia*, tractar un polític de curt mental o fer veure que té una amant no té a

veure amb la política... si no és que sigui un polític d'un partit catòlic integrista que defensi la santedat del matrimoni, aleshores sí que seria una qüestió política.

RAFAEL JORBA:

“LA VIDA PRIVADA NO HAURIA DE SER MAI OBJECTE DELS ESQUETXOS, SI NO ÉS QUE LA VIDA PRIVADA, SI PARLEM D'UN POLÍTIC, ENTRA EN CONTRADICCió AMB LA SEVA ACTITUD PÚBLICA”

J.T.: Com s'enseny a fer humor? Jo crec que ho estem ensenyant bé. Sí que és veritat, i ja és bo per l'edat que tenen els nostres estudiants, que fan esquetxos rebels i nosaltres els expliquem que existeixen certs límits. També els intento inculcar que els esquetxos que fan han de tenir sentit. Si fan riure però la gent diu que no ho entén, no són bons esquetxos. L'humor en si mateix es basa en un drama, és a dir, en un conflicte, i si hi manca aquest conflicte i per això no s'entén, encara que ens faci riure, no serà un bon esquetx. Per exemple, els fem reflexionar si és la millor manera de dir el que volen transmetre, si s'estan carregant algú, si van contra el feble, si no hi ha una altra manera d'aixecar-se contra el poder, etc. I aquest exercici que fem nosaltres no es pot fer amb tots els guions, però sí amb els guions humorístics.

R.J.: Per mi, la vida privada no hauria de ser mai objecte dels esquetxos, si no és que la vida privada, si parlem d'un polític, entra en contradicció amb la seva actitud pública; aleshores sí perquè estàs denunciant un doble discurs. Crec que avui dia els diaris han trencat aquesta frontera. Jo recordo que a la universitat em van dir i repetir un milió de vegades que els rumors mai han de ser notícia i, en canvi, avui dia bona part dels rumors es converteixen en notícia. Hi influeix una qüestió més cultural que és la que anomeno “la generació crescuda del *Gran Hermano*”. Es pensen que podem viure les 24 hores del dia amb transparència absoluta. Jo crec que això és un error i que no és possible. La convivència privada, familiar, social, política... es vesteix també sobre espais de privacitat i de silenci perquè si no s'acaba contaminant el guió de l'humor i també el guió informatiu. La teleporqueria no és un format, és una degeneració de les pràctiques deontològiques que contaminen transversalment tots els formats. Per tant, ens podem trobar teleporqueria en un telenotícies i en canvi ens podem trobar un programa de divertiment sense tele-

porqueria. Ha d'haver espais de privacitat i de silenci. No existeixen programes de telescombraries, sinó que hi ha programes que contenen telescombraries.

M.L.: Per l'experiència que tenim en el postgrau d'humor, l'únic avantatge que tenim nosaltres respecte dels alumnes és que nosaltres tenim més trajectòria professional que ens permet ensenyar-los que determinat dia vam descobrir que ens vam equivocar amb una cosa o que tal altra no es pot fer i això en canvi veiem que sí que funciona i això altre no rutlla. Hem construït una teoria a partir de la pràctica del dia a dia. Tant per les qüestions dels límits que comentàvem fa uns instants com per aquells truquets que tenim que sabem que fan riure sí o sí la gent. Per exemple, si escrius un esquetx de més de tres minuts no anirà bé. Que com ho sé? Perquè he escrit esquetxos de més de tres minuts i no han funcionat. En certa manera, nosaltres els transmetem els nostres errors perquè ells no els cometin i els expliquem els nostres encerts perquè ells els puguin reproduir. En definitiva, els fem guanyar temps.

R.J.: Si una cosa tinc clara després de tots aquests anys de dedicació és que l'humor és molt més problemàtic quan afecta les creences i no pas les idees. I aquí entràriem en un debat molt complicat perquè és molt difícilment objectivable.

JOAN THARRATS:

“ALS ESTUDIANTS ELS FEM REFLEXIONAR SI ÉS LA MILLOR MANERA DE DIR, SI S'ESTAN CARREGANT ALGÚ, SI VAN CONTRA EL FEBLE, SI NO HI HA UNA ALTRA MANERA D'AIXECAR-SE CONTRA EL PODER...”

M.L.: Ho comparteixo plenament. I aquells, com jo, que tenim menys creences ens sentim en inferioritat de condicions perquè ens podem ofendre per menys coses que la majoria.

J.T.: També és veritat que avui dia l'humor es considera un subgènere. Si no, mireu els Oscars que es donen de comèdia i veureu que són poquíssims. I aquesta és una història que ve de llarg, que es remunta ni més ni menys que a la Grècia clàssica, en què les obres literàries de tragèdies tenien molt més reconeixement i prestigi que les obres humorístiques.

a immensa majoria de la gent associa la fisioteràpia exclusivament al tractament de dolències musculars, un punt de vista molt limitat que no té res a veure amb la realitat. Fins i tot, en l'àmbit mèdic, no falten els metges que mostren cert escepticisme. Al darrere hi ha qüestions culturals però, sobretot, les conseqüències d'una activitat que fins fa poques dècades s'havia desenvolupat al marge de la recerca científica i dels seus resultats. Aquesta ha estat, precisament, l'obsessió del doctor Jordi Vilaró (Vic, 1965), aconseguir que la fisioteràpia guanyés la credibilitat que es mereixia mitjançant la recerca científica. Vilaró defensa l'efectivitat de tècniques que han estat científicament provades, la importància d'aquestes en l'èxit en el tractament de les malalties cròniques de tot tipus. D'altra banda, aquest professor de la Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna-URL afirma que la fisioteràpia no tan sols repercuteix positivament en la qualitat de vida dels malalts sinó que estalvia, també, molts recursos al sistema de salut públic.

“EL FISIOTERAPEUTA ÉS FONAMENTAL EN EL TRACTAMENT DE LES MALALTIES CRÒNIQUES”

Entrevista al Dr. Jordi Vilaró, investigador de la Facultat de de Ciències de la Salut Blanquerna-URL

Text: Francesc Viadel
Fotografies: Esperanza Maestro

Diplomat en Fisioteràpia l'any 1991, és també des de 1998 llicenciat en Pedagogia per la Universitat Ramon Llull i doctor en Ciències de la Salut i la Vida per la Facultat de Biologia Humana de la UPF des de 2007. Especialista en la rehabilitació de pacients amb malalties respiratòries cròniques, ha estat també un precursor a l'Estat espanyol en la recerca científica en l'àmbit de la fisioteràpia. Investigador del Grup de Recerca en Salut, Activitat Física i Esport (SAFE) de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna-URL, col·labora en diferents projectes en hospitals com el Clínic de Barcelona, el Santa Caterina de Girona o en centres de referència com ara el Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental (CREAL). A Espanya ha estat el continuador de l'aplicació de les tècniques de rehabilitació respiratòria per auscultació assajades pel prestigiós professor belga Guy Pontiaux.

“QUI MARCA EL CAMÍ DE LA FISIOTERÀPIA MUNDIALMENT ÉS ANGLATERRA. EN AQUELL PAÍS JA ES FA FISIOTERÀPIA EL 1890 I DES DE 1905 JA N’EXISTEIXEN ESCOLES. FINS ALS 80 DEL SEGLE XX VAN SER ELS QUE VAN MARCAR LES PAUTES. FRANÇA ÉS L’ALTRE PAÍS DE REFERÈNCIA”

Encara hi ha metges que es resisteixen a considerar la fisioteràpia com una disciplina amb efectes reals, comprovables, sobre la salut. Per què aquesta reticència?

Sí, certament. D’entrada aquesta és una professió molt nova a casa nostra. Com a carrera universitària va nàixer l’any 1984. El que hi havia abans era una especialització que es cursava durant dos anys dins dels estudis d’infermeria. En realitat, la fisioteràpia no tenia un fonament científic molt profund en el nostre entorn i, en alguns casos, s’aplicaven tècniques sense tenir uns criteris gaire clars.

Bona part de les tècniques a Espanya devien tenir un origen en la cultura popular.

Sí, encara que no sempre. Qui marca el camí de la fisioteràpia mundialment és Anglaterra. En aquell país ja es fa fisioteràpia el 1890 i des de 1905 ja n’existeixen escoles. Fins als 80 del segle XX van ser els que van marcar les pautes. França és l’altre país de referència. A Espanya tot això tardarà més. El 1967 va arribar June Nymstrong, una professional americana de pares suecs, casada amb un metge català. Ella va ser la gran introductora de moltes de les tècniques de la fisioteràpia més estudiades, als inicis de la fisioteràpia espanyola, que van conviure encara durant molt temps amb altres de tradicionals que, val a dir, en alguns casos també tenien efectes beneficiosos. La influència anglesa entrarà molt forta a partir dels seanta i canviarà la perspectiva que en teníem, fins i tot la de l’administració mateixa. Aleshores, es desvincularà la fisioteràpia dels estudis d’infermeria per tenir estudis propis. Bé, això no suposarà que la recerca científica fos l’eix vertebrador de la fisioteràpia atès que encara era escassa i, en el nostre entorn, totalment nul·la.

Els estudis propis entenc que contribuirien a canviar coses.

Tota la fornada de fisioterapeutes que sortirà a partir de 1984 estarà molt influenciada pels francesos. Comença a haver-hi un intercanvi de coneixements, unes relacions professionals. França és un país on la gent acut al fisioterapeuta davant de qualsevol problema articular o muscular sovint abans d’anar al metge. No és només per l’arrelament d’una certa cultura sinó perquè l’Estat també ho ha facilitat fent que el cost dels tractaments realitzats a les consultes privades vagin a càrrec de la sanitat pública. Aquí estem lluny d’això com també ho estem d’aspectes com el tractament mitjançant la fisioteràpia de les malalties respiratòries infantils com les bronquiolitis, bronquitis, pneumònies... En general, aquí és estrany que et derivin a un fisioterapeuta en un cas així; en canvi, a França, existeix tota una xarxa de fisioterapeutes especialitzats encarregats de tractar aquestes patologies. Per a molts pares aquesta serà la primera opció per valorar quin tractament cal seguir en el cas que el seu nadó pateixi una bronquiolitis. De fet, és el que recomana la Société Française de Pédiatrie; primer que valori el fisioterapeuta. A Espanya el recurs per tractar la bronquiolitis sol ser sempre l’hospitalització, el tractament farmacològic... El més probable és que el pacient mai no arribi a veure cap fisioterapeuta.

Amb tot, cada vegada hi ha més gent reticent als tractaments farmacològics perquè els considera agressius.

Sí. La societat s’adona que els medicaments no ho curen tot perquè en molts casos l’origen de les dolències és mecànic... Vull dir, s’ha d’estirar una musculatura, recol·locar una articulació, fer uns moviments per millorar la respiració, etc., i en cap d’aquestes situacions un antiinflamatori no t’ho soluciona... De vegades, els resultats són espectaculars i en dues o tres sessions se solucionen problemes que potser s’arrossegaven des de feia dos o tres mesos. D’altra banda, durant els darrers deu anys el fisioterapeuta s’ha preocupat molt d’avaluar, d’investigar, quins són els fonaments científics de les intervencions que fa. La qualitat de les tècniques d’intervenció és cada vegada millor. A altres països, com els del nord d’Europa o com Austràlia o el Brasil, la societat té molt clar

que hi ha qüestions de salut que tenen un abordatge purament mèdic, d’altres fisioterapèutic i, també, que en moltes ocasions una combinació és la solució ideal. Aquí el pes de la tradició mèdica és encara molt important. Amb tot, he observat, a força de trepitjar hospitals, que hi ha un inici de canvi de mentalitat, sobretot entre els metges més joves. S’adonen que hi ha altres professionals de la salut amb qui poden col·laborar i millorar, en definitiva, la salut de la persona, que és l’objectiu final.

És tot, doncs, una qüestió de canvi cultural.

En deu anys tot es veurà molt diferent. Ara mateix estem molt vinculats a les societats científiques mèdiques, on des de fa uns cinc anys comencen a formar-ne part també fisioterapeutes que treballen colze amb colze amb els metges.

Quins són els seus inicis en la professió?

Vaig acabar els estudis el 1991 i me’n vaig anar a Las Palmas de Gran Canaria, en un hospital d’aguts, el Virgen del Pino. En aquest tipus de centre, els malalts són tractats durant un curt període de temps, entre una setmana i quinze dies com a màxim. Els tractaments que es feien, bàsicament, tenien a veure amb complicacions respiratòries de pacients que venien d’una cirurgia de cor o abdomen, unes complicacions, val a dir, que poden causar la mort del pacient. En aquest hospital tenien molta relació amb un altre de Boston amb molts coneixements sobre tècniques de fisioteràpia aplicades a aquesta problemàtica concreta. Vaig descobrir tot un món. Allà vaig aprofundir sobre els problemes respiratoris dels malalts ingressats en cures intensives. Són uns pacients que passen molt de temps connectats a un ventilador mecànic i perquè el ventilador es pugui desconnectar primer han d’haver recuperat la capacitat de respirar sense l’ajuda de la màquina i, per tant, han de tenir la musculatura respiratòria en òptimes condicions. Aquí el fisioterapeuta té un paper molt important preparant el malalt perquè es pugui desconnectar com més aviat millor. Tenir un ventilador respiratori és molt útil en moments determinats però representa un risc perquè és una via d’entrada d’infeccions. Al cap de dos anys vaig tornar a Barcelona i em vaig incorporar a l’Hospital de Sant Pau, que era també un hospital de referència en la meua

especialitat justament pel vincle que el centre havia mantingut amb els coneixements aportats principalment per Nystrom.

Allà continua, doncs, la mateixa tasca iniciada a les Canàries.

No ben bé. En arribar, la meua sorpresa va ser que els fisioterapeutes mai no entraven a intensius, els metges no hi confiaven. Això ara mateix està canviant. En qualsevol cas, però, vaig treballar molt durant dos anys més amb els malalts respiratoris crònics i, de mica en mica, vaig aprendre noves tècniques, no per recuperar la respiració d’aquests malalts, que ja no es pot, sinó per millorar la seva qualitat de vida. I en l’entremig vaig començar la docència a Blanquerna.

I també la investigació.

L’any 1998, quan ja era a Blanquerna, un pneumòleg del Clínic, el doctor Josep Roca, buscava fisioterapeutes per engegar un projecte de recerca consistent a estudiar com millorar la capacitat d’exercici i la qualitat de vida dels malalts respiratoris crònics mitjançant l’entrenament, l’exercici físic. Aquí pràcticament mai no s’havia investigat en aquesta direcció. Abans de fer res vam marxar a Bèlgica, on hi havia un grup que era referent en l’exercici en malalts d’aquest tipus, i vam estar aprenent les diferents tècniques. La primavera de 1999 vam començar a treballar amb els malalts. És d’aquí d’on sorgiria tota una línia nova d’investigació i de tractament. A par-

“DURANT ELS DARRERS DEU ANYS EL FISIOTERAPEUTA S’HA PREOCUPAT MOLT D’AVALUAR, D’INVESTIGAR, QUINS SÓN ELS FONAMENTS CIENTÍFICS DE LES INTERVENCIONS QUE FA”

tir de 2010 la crisi, malauradament, va afectar el projecte de recerca en rehabilitació pulmonar i de sis investigadors que hi treballàvem en aquest moment només continua un.

Quins han estat els resultats obtinguts?

Doncs són paradoxals i, ahora, espectaculars. El primer que penses és que, amb l’aplicació de les tècniques, els malalts respiraran millor però això no és cert. Respiren igual. Vull dir que la seva funció pulmonar està tan deteriorada que ja no

es pot canviar. Ja ho sospitàvem atès que alguns estudis fets a Bèlgica i als Estats Units apunten en aquesta direcció. Ara bé, ens adonem que aquestes persones milloraven molt el que és la seva capacitat de fer exercici i que, per tant, en les seves activitats quotidianes s'ofegaven i es cansaven menys, i tot això tenia una repercussió enorme en la seva qualitat de vida. En altres estudis posteriors hem vist també que en aquests malalts disminueix molt el nombre de visites que fan al metge així com el d'ingressos hospitalaris que tenen al llarg de l'any i que solen ser entre tres i quatre. Amb els exercicis passem a una mitjana d'entre un ingrés i cap. Això té una repercussió directa en els costos si ens atenem que un dia d'hospitalització pot costar entre 400 i 450 euros.

Col·labora també amb el servei de rehabilitació cardíaca de l'hospital de Santa Caterina de Girona.

Des de l'administració van veure que més enllà del tractament mèdic de les malalties cardíaques hi havia una part de rehabilitació mitjançant l'exercici i ens varen proposar fer

un programa pilot de dos anys. Vam crear un servei de rehabilitació cardíaca. Aleshores, durant dos anys, tots els malalts que ingressaven a l'hospital Doctor Josep Trueta per un infart de miocardi, quan rebien l'alta, automàticament se'ls citava al Santa Caterina, on entraven a formar part del programa de rehabilitació cardíaca. Els resultats sempre han estat molt bons. Entre els cardíacs i els respiratoris hi ha una diferència molt important, i és que el cor és un múscul i com a múscul es poden obtenir bons resultats si l'entrenes. Milloren, doncs, físicament, però també millora la funció del cor. Al cap de dos anys el CatSalut va decidir continuar i es va perllongar el programa de forma indefinida. Això ha convertit Santa Caterina en un centre de referència en rehabilitació cardíaca a tot Catalunya. Amb tot, la meva preocupació és que aquests malalts continuïn entrenant-se quan surten dels hospitals. Ara treballo en un projecte de recerca per a la utilització de la xarxa de parcs de Girona creats per la Diputació per tal que aquests pacients puguin entrenar-se de forma segura i controlats. Ja ho hem fet a Barcelona des del CREAL amb resultats molt bons amb un grup de més de 600 malalts que pateixen una malaltia respiratòria crònica. Des de Girona, i a instàncies de la Generalitat, també col·laboro en la definició del model de rehabilitació cardíaca que hauria de ser d'aplicació a Catalunya.

Sembla un projecte ambiciós.

S'han trobat amb la paradoxa que a Catalunya som pioners a nivell mundial en la intervenció en infarts de miocardi però que, en canvi, estem a la cua en tot allò que té a veure amb la rehabilitació. La rehabilitació ha d'estar en el centre dels tractaments. Afortunadament, hi ha un canvi de cultura. Ho veiem en els metges, però també en l'administració. I dins del nostre àmbit professional. La fisioteràpia durant molt temps s'havia associat quasi exclusivament a les malalties musculars i ara això ja no és així. Es pensa també en la seva utilitat en el tractament de les malalties cròniques. El fisioterapeuta en aquest punt és fonamental. Té el coneixement de les patologies que ha adquirit en la carrera universitària i coneix també les tècniques de rehabilitació, com intervenir en els malalts.

La impressió de tot plegat és que la fisioteràpia ha guanyat molta credibilitat gràcies al camí recorregut en l'àmbit de la investigació aplicada.

Fa molts anys que vaig tenir clar que la fisioteràpia havia de canviar, que era fonamental que es recolzés en la investigació, que o tenia uns resultats científicament vàlids i fiables o no aniria enlloc. Part de la meua feina ha estat aconseguir que les noves generacions de fisioterapeutes creguin en aquest model. Això ha significat apostar molt per la investigació i fer canvis en el model d'ensenyament. Els nostres alumnes de Blanquerna ja fa temps que saben que cada intervenció que practiquen o tècnica que apliquen ha d'anar avalada per uns resultats científicament demostrables.

En quins projectes trebal·leu ara mateix?

Fa uns quatre anys a Blanquerna vam crear un grup de recerca en fisioteràpia (GREFIS). Va ser un dels primers grups de recerca específica en el nostre àmbit creat a l'Estat espanyol. Ara el nostre grup s'ha fusionat amb el grup Salut Activitat Física i Esport (SAFE) de la Facultat de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport, que és un grup consolidat i reconegut per la Generalitat. Estem treballant en diverses línies. Una, liderada per la Dra. Núria Massó, que és metgessa de l'esport, que està relacionada amb l'activitat física i discapacitats com la síndrome de Down, la ceguesa, etc. La Dra. Massó estudia com la dansa pot millorar la qualitat de vida d'aquestes persones. Alhora, és una activitat molt vinculada al treball de la Dra. Míriam Guerra, metge especialista en Medicina de l'Educació Física i l'Esport. Hi ha un altre grup dirigit per la fisioterapeuta Dra. Mercè Sitjà, que s'ocupa de problemes associats a l'envelliment com la prevenció de les caigudes en persones grans. La idea és estudiar com poder evitar les tan problemàtiques fractures. I després, jo mateix, estic dedicat als problemes dels malalts respiratoris dins de la meua línia de treball habitual. Ara mateix, a més, estem també en fase de desenvolupament d'un projecte d'intervenció en persones grans amb fases inicials de demència, Alzheimer o algun tipus de patologia crònica. Això ho fem en col·laboració amb el Club Sant Jordi, que compta amb una xarxa de centres on solen acudir persones amb aquesta problemàtica. L'objectiu és que el 2016 es pugui iniciar ja la intervenció amb els malalts.

Quin ha de ser el paper de la fisioteràpia en l'àmbit de la salut pública?

La fisioteràpia en primer lloc ha de fer un canvi de paradigma. Fins ara ha estat molt basada en l'aplicació de tècniques manuals molt específiques, però cal que incorpori tota la part de l'activitat física vinculant-la al tractament de les malalties cròniques. Són un tipus de malalties que creixen i el nombre de població que les pateix és molt gran... Diabetis, hipertensió, asma, malalties cardíaques, fibromiàlgies, insuficiències renals... Les facultats universitàries comencen a veure-ho i a treballar en aquesta direcció, també els col·legis professionals i fins i tot l'administració, que reclama la nostra intervenció. Hem d'estar preparats, formats per a aquest canvi que de segur es produirà, que ja es produeix. A més, els beneficis de la implementació de la fisioteràpia basada en l'activitat física, tal com confirmen els nostres estudis, tenen també una repercussió positiva sobre la gestió de la salut pública. No tan sols millora la salut dels pacients sinó que això representa un estalvi

“ELS BENEFICIS DE LA IMPLEMENTACIÓ DE LA FISIOTERÀPIA BASADA EN L'ACTIVITAT FÍSICA, TAL COM CONFIRMEN ELS NOSTRES ESTUDIS, TENEN TAMBÉ UNA REPERCUSSIÓ POSITIVA SOBRE LA GESTIÓ DE LA SALUT PÚBLICA”

important per al sistema sanitari. La fisioteràpia del segle XXI no serà hospitalària. Les malalties cròniques s'han de tractar a la comunitat, en els centres d'atenció primària, en un gimnàs, en un centre social on es reuneixen les persones grans. És aquí on el fisioterapeuta ha d'anar a lluitar, l'indret on pot tenir un rol i on hem de demostrar la nostra vàlua davant d'altres professions.

La seva gran batalla ha estat, si m'ho permet, la batalla per la credibilitat de la fisioteràpia des de la investigació científica.

(Somriu) Sí. En efecte, aquest ha estat el meu repte. Sé que si no seguim aquest camí no ens en sortirem. Hi ha molt per fer encara. Ara mateix estem impulsant a la facultat un màster sobre activitat física terapèutica per incorporar tots aquests coneixements de què hem parlat, aquesta visió. Cal que estiguem preparats.

ets PRO TA GO NIS TA

VINE A LES CONFERÈNCIES INFORMATIVES

**Psicologia | Logopèdia |
Educació Infantil | Educació Primària |
Ciències de l'Activitat Física
i de l'Esport**

Dijous 25 de febrer, 19.00 h
Dijous 17 de març, 19.00 h
Dijous 28 d'abril, 19.00 h
Dissabte 21 de maig, 10.30 h
Dijous 30 de juny, 19.00 h

Facultat de Psicologia, Ciències
de l'Educació i de l'Esport
c. Císter, 34. 08022 Barcelona
93 253 30 06
sioefpcee@blanquerna.edu

**Infermeria | Fisioteràpia |
Nutrició Humana i Dietètica |
Farmàcia**

Dissabte 20 de febrer, 10.30 h
Dijous 17 de març, 19.15 h
Dissabte 16 d'abril, 10.30 h
Dijous 26 de maig, 19.15 h
Dissabte 2 de juliol, 10.30 h

Facultat de Ciències de la Salut
c. Padilla, 326. 08025 Barcelona
93 253 31 27
bsalutsioeinfor@blanquerna.edu

**Comunicació Audiovisual | Periodisme
i Comunicació Corporativa | Publicitat,
Relacions Públiques i Màrqueting |
Relacions Internacionals**

Dijous 11 de febrer, 19.00 h
Dijous 17 de març, 19.00 h
Dissabte 30 d'abril, 11.00 h
Dijous 26 de maig, 19.00 h
Dijous 30 de juny, 19.00 h

Facultat de Comunicació i
Relacions Internacionals
Plaça Joan Coromines s/n. 08001 Barcelona
93 253 31 42 | 93 253 31 08
infofcc@blanquerna.edu

BON FUTUR

L'ACTUALITAT DE LES FACULTATS BLANQUERNA - UNIVERSITAT RAMON LLULL

L'esport com a vehicle per a l'escolarització de noies refugiades

Crònica d'una experiència de cooperació al Camerun

Tres estudiants i dos professors del grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport de Blanquerna-URL han participat aquest curs en un projecte de cooperació al Camerun a través de l'ONG Red, Deporte y Cooperación, que té el suport del programa de Football For Peace de la FIFA. El projecte estava pensat per treballar durant tres mesos en escoles de l'est del Camerun amb la intenció de conscienciar famílies i les noies de la importància de la seva escolarització mitjançant l'esport. Aquesta zona acull un important nombre de refugiats que provenen de països veïns amb conflictes bèl·lics. Les famílies escolaritzen els nens però sovint les nenes s'han de quedar a casa per cuidar els germans petits. L'objectiu era, doncs, empoderar a través de l'esport les nenes perquè entenguin la importància de l'escolarització.

El professor Enric Maria Sebastiani, que juntament amb

el professor Jaume Bantulà ha acompanyat les estudiants en aquesta experiència, explica que el projecte continuarà amb la confecció i publicació d'un manual de bones pràctiques sobre "Empoderament de les noies a través de l'Activitat Física, el Joc i l'Esport", amb l'objectiu que serveixi de guia per a la implementació de possibles projectes de cooperació i desenvolupament. Què queda de la feina feta? "Hem ajudat a modificar l'organització de l'escola. L'objectiu ara és dotar de formació els mestres d'allà. Els nens descobreixen, a través de l'esport, que una altra manera de relacionar-se és possible. És una experiència meravellosa veure com responien al joc, a les abraçades! Són nens i els agrada jugar, una cosa que fan molt poc." El que segueix és la crònica que fan les estudiants Patricia Gutiérrez, Berta Domínguez i Alba Navarro de la seva experiència.

Arribem el 28 de setembre a Bertoua, la quarta ciutat més important del Camerun. La primera sensació que vam tenir va ser la d'entrar en un món totalment diferent. Era de nit i els carrers eren foscos. A l'endemà, amb la llum del dia, vàrem veure que només estava asfaltat el carrer principal, la resta era tot terra i pols. Érem el centre d'atenció, tothom ens mirava i fins a l'últim dia de la nostra estada se sentien comentaris com “le blanche” o “nassara”, pel color blanc de la nostra pell.

Una de les coses que més ens agradaven era la vestimenta de la gent, plena de colors vius i símbols característics de l'Àfrica. Era tradició comprar les teles i portar-les a una modista per fer la peça de roba desitjada. Així que, un cop adaptades, ens vam animar a fer-nos pantalons i samarretes a l'estil africà.

Treballarem al districte de Mandjou. Aquesta zona acull 8.613 refugiats i refugiades, la majoria dels quals provenen del país veí, la República Centreafricana (RCA). L'escola primària de Bindia acull un total de gairebé 900 alumnes, dels quals 700 són refugiats, des dels 5 fins als 16 anys. Els horaris de classe són diferents segons els dies de la setmana, tot i que val a dir que el temps al Camerun és un concepte una mica relatiu, ja que no atorguen tanta importància als *timings* establerts.

Una de les circumstàncies que més ens van sorprendre i ens van condicionar a l'hora de dissenyar la programació va ser el nombre d'alumnes per classe, algunes amb 200 alumnes. Aquest fet ens va obligar a buscar una estratègia que ens permetés poder treballar amb tots els nens durant la nostra estada a l'escola.

Una de les coses més impactants és l'escassetat dels recursos. Hi ha 8 alumnes per pupitre, no disposen de lavabos i les seves necessitats les fan a l'aire lliure. A més a més, tampoc hi

ha fonts per beure aigua, tenen un pou que es va omplint gràcies a les pluges. Pel que fa a la neteja de l'escola, són els mateixos alumnes els encarregats de fer-la dos cops per setmana.

Cada classe té assignat dos professors fixos que sempre són a dins de l'aula. Un d'ells fa les explicacions i l'altre seu en un pupitre i anota en una llibreta totes les activitats que realitzen. Aquesta llibreta, després d'un determinat temps, és lliurada a la directora, que la revisa i li dóna el vistiplau. Pel que fa el mètode d'ensenyament es basa, fonamentalment, en la repetició.

Una altra cosa molt impactant i violenta són el tipus de càstigs a què són sotmesos els alumnes. En primer lloc, el fuet com a recurs principal davant de qualsevol situació. Els alumnes són castigats tant si parlen com si arriben tard o tenen un mal comportament. Fer el pi a classe durant una estona és un altre tipus de càstig, així com entrar de genolls a classe quan arriben tard. Totes aquestes situacions van condicionar el nostre dia a dia a l'escola. I potser per això els jocs que organitzàvem i les abraçades que els fèiem eren tan ben rebuts. T'adones que necessiten jugar. A través del joc i de l'esport vam aconseguir ensenyar als nens una altra manera de jugar, fent-los sortir de la seva rutina escolar i posant èmfasi en la participació de les noies per treballar la igualtat de gènere.

Hem après tant professionalment com personalment. D'una banda, tens l'oportunitat d'ajudar treballant a través de l'educació física i aprenent-ne. I, de l'altra, l'enriquiment que comporta viure durant tres mesos en un país amb aquestes característiques. Tens l'oportunitat de conèixer-te a tu mateix amb més profunditat i també de descobrir facetes teves que fins ara no havies experimentat.

Blanquerna Salut col·labora amb el Barça en la 1a edició del curs ‘Fisioterapeuta d'equip esportiu’

La Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna-URL col·labora en els aspectes metodològics del curs de formació interna que organitza el Futbol Club Barcelona (FCB), amb el títol “Fisioterapeuta d'equip esportiu”, en format de màster. El curs, adreçat a fisioterapeutes del FCB i en el qual s'han convidat professionals d'altres clubs, té una durada de dos anys acadèmics i està enfocat a facilitar coneixements adaptats a les necessitats del fisioterapeuta d'equip esportiu en l'entorn del FCB; ampliar els coneixements propis del fisioterapeuta amb coneixements propis de la medicina de l'esport, de la infermeria, de la preparació física i de l'entrenament esportiu, i facilitar l'enfocament interdisciplinari i el treball en equip. El curs està dissenyat amb

model de màster i s'organitza a partir d'hores lectives (amb seminaris, tallers i classes presencials), pràctiques i un treball de final de curs que consisteix en un projecte de recerca desenvolupat en grup. El passat 17 de setembre va tenir lloc a les instal·lacions de La Masia del FC Barcelona la inauguració del curs, amb una seixantena de participants inscrits. En l'acte van intervenir el Dr. Ramon Canal, cap del serveis mèdics del FCB; el Dr. Lluís Til, metge del CAR i dels serveis mèdics del FCB, i la Dra. Emília Sánchez, vicedagana de Postgrau, Recerca i Relacions Internacionals de la Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna-URL.

Aquest curs és pioner i pretén ser un curs pilot per a un futur màster universitari internacional.

El dia 2 de febrer Blanquerna-URL obre el període de preinscripció per al curs 2016-2017

El dimarts 2 de febrer de 2016, Blanquerna-URL obre el període de preinscripció als graus que s'imparteixen a les seves facultats: Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport, Facultat de Ciències de la Salut i Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals.

Blanquerna-URL imparteix un total de tretze graus en: Psicologia, Educació Infantil, Educació Primària, Logopèdia, Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport, Infermeria, Fisioteràpia, Nutrició Humana i Dietètica, Farmàcia, Periodisme i Comunicació Corporativa, Publicitat, Relacions Públiques i Màrqueting, Comunicació Audiovisual i en Relacions Internacionals.

A partir d'aquesta data, els estudiants que vulguin cursar els seus estudis universitaris a Blanquerna-URL podran fer la preinscripció per internet o personalment a la secretaria de cada centre.

Els futurs estudiants i les seves famílies tenen la possibilitat de concertar una visita personalitzada a qualsevol de les tres facultats de Blanquerna-URL o assistir a les diverses sessions informatives cada Facultat (de lliure assistència), en les quals es presenten i expliquen cadascun dels estudis que s'ofereixen i es realitza una visita guiada per les instal·lacions.

Estudiants de Blanquerna Salut i Comunicació dissenyen tutorials d'intervencions d'infermeria i fisioteràpia

La Facultat de Ciències de la Salut i la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna-URL han col·laborat en un projecte de disseny i producció de material audiovisual per a l'autoaprenentatge de les intervencions d'infermeria i fisioteràpia. En el projecte hi han participat estudiants de 3r i 4t curs dels Graus en Infermeria, Fisioteràpia i Comunicació Audiovisual de Blan-

querna-URL que han aportat la seva experiència en el procés formatiu que han rebut. S'han elaborat quatre píndoles formatives d'intervencions que fan referència a l'ergonomia, els canvis posturals al llit, la transferència del llit a la llitera i la transferència del llit a la cadira i de la cadira al lavabo i a l'inversa. Aquests tutorials, que ja estan publicats a Youtube en català i castellà, formen part d'una ac-

tivitat interdisciplinària emmarcada en les pràctiques acadèmiques extracurriculars.

El guió, direcció i muntatge van anar a càrrec dels estudiants del Grau en Cinema i Televisió Roger Grau i Maria Martín; el guió científic va ser elaborat per Judith Estivill i Guillem Josep, estudiants de Blanquerna Salut; i el narrador, l'estudiant de Blanquerna Comunicació Àlex Murga.

Blanquerna Educació imparteix cursos de postgrau per a professionals de l'educació a Bolívia

Set professors dels graus en Educació de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna-URL imparteixen tres cursos de formació a Cochabamba (Bolívia) al personal de Fe y Alegría, un Moviment Internacional d'Educació Popular i Promoció Social que intervé a països del Centre i el Sud d'Amèrica.

Aquests cursos de postgrau s'impartiran a directores de centre, directores i coordinadors territorials, responsables d'àrees educatives i professors de diferents centres, equips tècnics i administratius departamentals i nacionals de Fe y Alegría. La col·laboració s'emmarca en el conveni que la Facultat va signar amb aquest Moviment el curs passat. El primer, sobre gestió de la qualitat en els centres escolars, té el propòsit de socialitzar i debatre amb directius i tècnics d'unitats educatives sobre les bases relacionades amb la gestió, les competències i les habilitats directives i l'acompanyament pedagògic intern. El segon curs tractarà les estratègies pedagògiques amb el suport de les TIC i reflexionarà sobre els avantatges i desavantatges de la integració de les noves tecnologies en les activitats de l'aula i en altres espais. Finalment, el tercer curs analitzarà les innovacions educatives del segle XXI i els assistents valoraran les experiències innovadores de Fe y Alegría i reflexionaran sobre la implementació de diversos plantejaments educatius en el context bolivià.

Blanquerna lidera un projecte per trencar la pobresa hereditària a través de l'educació

La Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna-URL lidera, en el marc del programa socioeducatiu CaixaProinfància, un projecte per atacar les arrels del fracàs escolar i la perpetuació de la pobresa i trencar el cercle viciós de la pobresa hereditària.

Per fer realitat aquests objectius s'han mobilitzat i coordinat més de tres-centes entitats del Tercer Sector a 10 ciutats espanyoles i 12 equips de recerca d'universitats de l'Estat espanyol. El grup de Recerca PSITIC Blanquerna coordina i lidera científicament aquesta xarxa d'universitats que treballen des de fa 6 anys en un projecte comú de recerca per tal de combatre la pobresa hereditària, específicament quan impacta negativament en la igualtat d'oportunitats dels menors de 18 anys. El Dr. Jordi Riera, investigador principal del grup, és, des de fa sis anys, el director científic de la recerca i assessor del programa, conjuntament amb el Dr. Jordi Longàs.

La col·laboració entre Blanquerna i l'Obra Social "la Caixa" va néixer l'any 2010, quan el Grup de Recerca PSITIC va

assumir la direcció científica del Programa CaixaProinfància. "Intentem que els fills de famílies en risc de pobresa aspirin a un nivell molt diferent de formació i educació. La principal lluita és contra el fracàs escolar i això es fa amb reforç educatiu, classes de repàs individuals i en grup fora l'escola, i amb mestres i professors titulats", explica Jordi Longàs. En aquest sentit, aquest programa disposa d'espais que ajuden els pares i mares a desenvolupar competències familiars. "Són escoles que ensenyen a fer de mare i de pare, a tenir cura dels nanos i a crear vincles d'afecte", explica Longàs. D'altra banda, també s'organitzen tallers de pares i fills que afavoreixen la convivència i les relacions familiars i s'ajuda alhora a frenar la degradació social i la violència domèstica.

El novembre passat, el director general de la Fundació Bancària "la Caixa", Jaume Giró; el rector de la Universitat Ramon Llull (URL), Josep M. Garrell, i el director general de la Fundació Blanquerna, Andreu Ibarz, es van reunir per renovar el conveni de col·laboració entre l'Obra Social "la Caixa" i la URL (a la fotografia).

Premi extraordinari Blanquerna al creador de 'The Wire'

En el marc de les Jornades Blanquerna, la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals atorgarà el Premi Extraordinari Blanquerna al periodista i escriptor nord-americà David Simon, per "la seva aportació en la renovació de la ficció televisiva i en el llenguatge audiovisual".

David Simon és el creador de l'aclamada sèrie de l'HBO *The Wire*, de la qual també és el productor executiu i guionista durant

les cinc temporades. Aquest acte es fa conjuntament amb *Serie-lizados*, la revista en línia feta per exestudiants de la Facultat. El lliurament del guardó tindrà lloc a l'abril. Enguany, les Jornades Blanquerna porten com a tema "Storytelling. La comunicació i les relacions internacionals, creadores de narratives". L'objectiu és reflexionar sobre com construïm la realitat a partir de la narració i com coneixem i expliquem el món a través dels llenguatges.

PREPARA'T

Envolta't de professionals de prestigi, posa en pràctica el que aprens i amplia el teu *networking*

MÀSTERS UNIVERSITARIS BLANQUERNA-URL | CURS 2016-17

Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport

- **Psicologia general sanitària** (Blanquerna / IU de Salut Mental Vidal i Barraquer)
- **Psicologia del treball, organitzacions i recursos humans**
- **Psicologia de l'educació** (Interuniversitari)
- **Atenció a la diversitat i educació inclusiva**
- **Trastorns de la comunicació i del llenguatge** (Interuniversitari)
- **Formació del professorat d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes** (Blanquerna / La Salle)
- **Lideratge de la innovació pedagògica i direcció de centres educatius**
- **Psicopedagogia**
- **Ensenyament i aprenentatge de l'anglès a l'educació infantil i l'educació primària**
- **Pedagogia musical de 0 a 12 anys** (Interuniversitari)
- **Educació física i psicomotricitat de 0 a 12 anys**
- **Gestió d'organitzacions i projectes esportius** (Sports Management)
- **Entrenament esportiu, activitat física i salut**
- **Ciències socials del desenvolupament: cultures i desenvolupament a l'Àfrica** (Interuniversitari)

c. Císter, 34.
08022 Barcelona
Tel. 93 253 30 06
sioefpcee@blanquerna.edu

Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals

- **Direcció d'art en publicitat**
- **Periodisme avançat. Reportatge** (Blanquerna - Grup Godó)
- **Estratègia i creativitat publicitàries**
- **Ficció en cinema i televisió. Producció, guió i realització**
- **Comunicació política i social**
- **Producció i comunicació cultural**

Pl. Joan Coromines, s/n.
08001 Barcelona
Tel. 93 253 31 72
infopostgrausfcc@blanquerna.edu

Facultat de Ciències de la Salut

- **Activitat física terapèutica per a malalts crònics i amb discapacitat***

*Pendent de verificació per l'ANECA/AQU

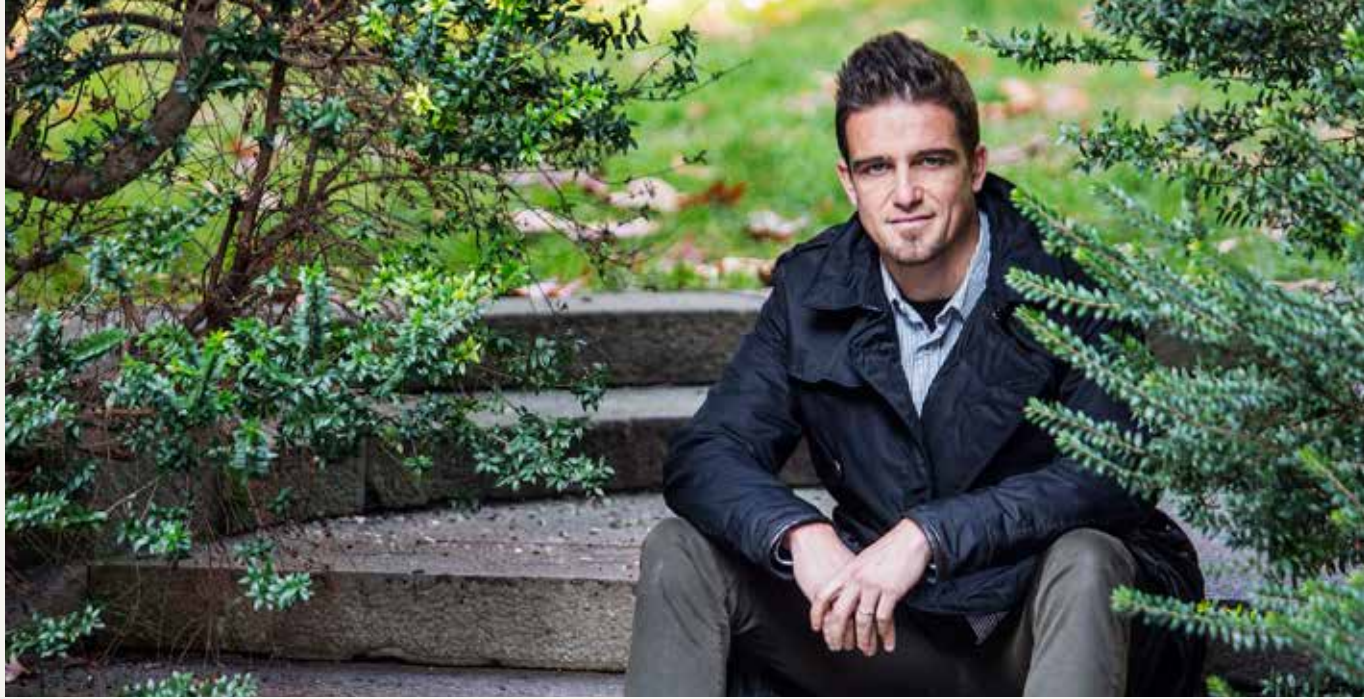
c. Padilla, 326-332.
08025 Barcelona
Tel. 93 253 31 27
bsalutsioeinfor@blanquerna.edu

Oberta la preinscripció a partir del dia 2 de febrer

Consulteu tota l'oferta de cursos de postgrau i doctorat al web

www.blanquerna.edu

 Blanquerna
UNIVERSITAT RAMON LLULL

ser especialista en Ciències de l'Esport

Dídac Martínez. Alumní de la 1a promoció del Grau en CAFE

“El món de la gestió esportiva ofereix moltes noves i bones oportunitats”

Text:
Jessica Box

Fotografia:
Pere Virgili

El testimoni del Dídac prova que fer de la teva passió la teva professió no és una utopia. A ell l'apassiona l'esport. Des de fa dos anys és director de les Piscines i Centre de Fitness Bernat Picornell, a Montjuïc, on gestiona un equip de 65 persones (90 durant la temporada d'estiu). Picornell va ser seu dels Jocs Olímpics del 92 i des d'aleshores ha acollit altres esdeveniments esportius de gran rellevància com ara els Mundials de Natació o la Final Six de Waterpolo. Però abans, molt abans, el Dídac havia estat un jove (apassionat) que mai va dubtar del que volia ser i des de la línia de sortida i fent camí ha anat treballant en allò que estima i estimant allò en què treballa.

Com va arribar a ser director de les Piscines Bernat Picornell?

Vaig començar des de baix, i aquest és un factor que valoro molt positivament. Ja quan estudiava Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport a Blanquerna combinava els estudis amb la meva feina com a tècnic d'activitats esportives. Això em va donar molta experiència a nivell de tècnic i quan vaig acabar la carrera un antic professor em va proposar entrar de coordinador en l'empresa on sóc actualment, però en unes instal·lacions al Prat de Llobregat. Allà va ser on vaig començar a adquirir experiència com a coordinador i no només com a tècnic. Amb

els anys, el director de la Picornell va decidir marxar i em van proposar substituir-lo. Vaig començar just després del Mundial de Natació, a l'octubre del 2013. M'apassiona practicar l'esport però, sobretot, promoure'l. I crec que el món de la gestió esportiva ofereix moltes noves i bones oportunitats als graduats en CAFE.

Per què va decidir estudiar CAFE?

Sempre m'ha encantat l'esport i sempre l'he practicat. Tenia clar que volia estudiar CAFE. Però vaig tenir la mala sort de fer-me una lesió a un turmell i no vaig poder fer les proves físiques. Així que, després de la selectivitat, em vaig apuntar a un mòdul de Grau Superior en Animació d'Activitats Fisicoesportives, que em va servir molt per començar a tenir una base que vaig agrair molt a la universitat. Aleshores, quan va sortir el Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport a Blanquerna, vaig tenir clar que havia de fer-lo. Jo pertanyo a la generació que esperava aquest Grau, que tenia aquesta necessitat i feia una demanda. De fet, la meua promoció va ser la primera de llicenciats en CAFE a Blanquerna.

Li va agradar el Grau?

És una carrera que has de gaudir. Estudiem una visió amplíssima del que és el món de l'activitat física i de l'esport. S'entén que l'estudiant de CAFE ha de tenir una visió global de tots els esports i tipologies d'activitat física que existeixen, perquè aquest coneixement

global és el que després li permetrà accedir a l'ampli ventall de sortides professionals que existeixen. Estudiem i practiquem des dels esports i activitats bàsics, provant tots els instruments propis de cada esport: totes les tipologies de raquetes, bats de beisbol, etc., fins a handbol, activitat aquàtica, arts marcial, dinàmica de grups, expressió corporal, jocs i lleure o medi natural. L'altra part del Grau és teòrica i s'enfoca al coneixement del cos: anatomia, fisiologia, antropologia de l'esport, psicologia, biomecànica, teories de l'entrenament, etc. L'estudiant ha de tenir un coneixement profund de les capacitats físiques, del que comporten i de com es poden entrenar.

Quines són les sortides professionals a què es referia?

N'hi ha moltes més de les que la gent imagina, molt més enllà de ser entrenador personal en un gimnàs, que és la imatge típica d'un estudiant de CAFE. Una sortida professional amb molta rellevància a hores d'ara és la gestió esportiva, que engloba des de la gestió d'un centre esportiu, com faig jo, fins a la gestió d'esdeveniments esportius, organització d'activitats a la natura o gestió extraescolar. També cal tenir en compte tot el sector de l'educació i tot el món de l'entrenament per ser esportista d'alt nivell. D'altra banda, d'uns anys ençà s'ha obert una porta que cal tenir en compte: l'entrenament personal. Sobretot ara que activitats com el triatló o la marató s'han posat tant de moda, que tenen tants adeptes i que requereixen un assessorament de la mà de professionals. A més, tot el món de l'activitat física comporta molta relació social i molta dinàmica de grups, i això fa que els estudiants de CAFE acabin tenint una gran capacitat de relació amb la gent, de manera que quan han d'accedir a un lloc de feina que requereix saber tractar amb les persones i oferir bé un servei esportiu, els estudiants de CAFE són uns dels més ben preparats.

És cert que cada cop se suma més gent a l'activitat física i l'esport. Però ho fem bé?

Ara més que mai estudiar esport és una de les millors opcions que poden escollir els joves que els agrada, perquè la gent comença a conscienciar-se de tots els valors i beneficis que comporta. Aquesta gent sempre necessitarà un professional que la guiï en la seva activitat, i estan disposats a confiar i pagar per aquest servei. És cert, però, que hi ha molta altra gent que banalitza el tema i que es posa a fer curses o maratons sense cap recolzament professional i sense una preparació adequada. Cal entendre que, davant del repte que suposa l'activitat física i l'esport, necessiten una guia professional i, a més, prendre consciència que l'única competició que importa és la que un té amb un mateix. Han de saber trobar el seu ritme i no portar el cos al límit sense assessorament.

I creu que es valora l'esport a l'escola tant com cal?

L'educació física està poc i mal considerada en el currículum escolar. L'esport aporta als nens molts valors que després són molt útils en la vida, tant a nivell físic com psicològic, i els aprenen des de la

pròpia experiència, i no en boca d'algú altre. Per als nens, l'esport és un aprenentatge de vida en primera persona. El món educatiu ha d'entendre que fer que els nens practiquin esport a l'escola no només els capacita físicament, també els fa interioritzar valors que els serviran al llarg de la vida. A mi m'ha transmès molts valors de companyonia, d'esforç, de lluita davant de qualsevol problema, de capacitat per enfrontar-te als obstacles, de treball en equip i, a més, m'ha donat les meves millors amistats. M'ha fet competir sanament, sabent que l'important no és si he guanyat o perdut, sinó estar satisfet amb mi mateix i amb el que he fet. També m'ha ensenyat a tirar endavant i, sobretot, a confiar en els altres, a creure en un equip de persones que, només juntes, poden fer una bona feina.

“L'esport m'ha ensenyat a tirar endavant i, sobretot, a confiar en els altres, a creure en un equip de persones que, només juntes, poden fer una bona feina”

Què és el que més recorda dels seus anys d'estudiant a la Universitat?

Recordo el bon ambient que tots plegats —professors, estudiants i personal d'administració— aconseguíem crear a la Facultat. Érem un grup molt compacte i la Universitat ens permetia estudiar en un ambient agradable i, fins i tot, divertit. I crec que aquest és un factor molt important i decisiu quan recordes els teus anys d'estudiant. A més, una cosa molt positiva que vaig valorar molt durant la carrera és que està enfocada d'una forma molt innovadora, sobretot a nivell pràctic. Els professors ens ensenyaven d'una forma que no s'havia ensenyat mai fins aleshores en els estudis d'esport. Per exemple, no pretenien tan sols que els estudiants sabéssim practicar tots els esports, sinó que els sabéssim ensenyar i bé. No aprovàvem, per exemple, si sabíem fer la tombarella, sinó si la sabíem ensenyar a una altra persona de forma progressiva, ajudant-la, explicant-l'hi abans teòricament... És important que l'estudiant la sàpiga fer perquè també s'ensenyi des de l'experiència, però el que més li servirà en la seva feina posterior és aquesta capacitat d'ensenyar-la, aquesta pedagogia de l'esport.

Com valora les pràctiques que va fer?

Vaig fer-les en diferents llocs durant els dos darrers anys de la carrera. Recordo especialment un d'aquests períodes, que vaig dedicar a l'esport solidari, i em va agradar molt. Vaig fer un programa d'escola de base de bàsquet perquè els nens de Trinitat Vella en una situació social complicada poguessin practicar esport pagant molt poc i, de pas, desconnectar.

Què diria a un jove que es planteja estudiar CAFE?

Només tinc al meu voltant exemples positius de companys amb feina, sobretot de qui ha estudiat CAFE no només perquè li agrada practicar esport sinó perquè creu que l'activitat física és un valor que s'ha de promoure.

el relat d'Alumni. Anna Tobella

Directora de TFS Healthcare España.
Promoció 2006-2009 d'Infermeria.

“Després de dos anys treballant a la policia britànica, i cinc anys a Anglaterra, sentia que ja era temps de tornar a casa”

“Sóc infermera, treballo en una presó”

A què et dediques? Sóc infermera. A quin hospital treballes? No treballo a cap hospital, treballo a la presó. Com?, què? Explica'm...

Les coses que surten de la normalitat sempre em criden l'atenció, descobrir coses noves, els reptes que em proposo, no tenir por de començar des de zero, l'autosuperació i, sobretot, la valentia de pensar que, com diu el poeta, tot està per fer i tot és possible.

Sóc un cul inquiet i sóc exigent, fins que crec que he aconseguit trobar la feina que m'omple. A vegades per arribar a trobar-te has de prendre decisions que no són fàcils i que no sempre surten bé, però jo ho vaig fer i estic satisfeta de tots els passos que he realitzat durant la meva trajectòria professional.

Des que vaig finalitzar els estudis secundaris ja tenia clar el camí professional que volia emprendre, vaig estudiar auxiliar d'infermeria i realment em vaig adonar que havia trobat la meva vocació. Per això després vaig estudiar la carrera d'infermeria a Blanquerna. Ho vaig fer mentre treballava i no me n'hauria sortit sense el suport i la proximitat dels professors que vaig tenir.

Vaig començar treballant a Urgències de l'Hospital del Mar, com a auxiliar i, més tard, com a infermera. Després de 6 anys a Urgències se'm va plantejar una gran oportunitat de treballar en l'àmbit penitenciari. Era arriscat perquè havia de deixar una feina fixa i rebutjar una plaça de la salut pública que recentment havia adquirit, però ho vaig fer.

Tenia incertesa de com seria el meu futur, però estava completament segura que necessitava un canvi, era jove i tenia ganes de conèixer món, de ser valenta i d'experimentar coses noves. Vaig començar a treballar al Centre Penitenciari Brians I. Va ser una gran experiència, un món diferent, on els pacients estan entre reixes, sense llibertat. Van ser dos anys molt intensos en què vaig aprendre a tractar pacients especials, amb problemes mentals, socials, casos complexos de mala conducta, amb situacions crítiques. Treballar en una presó vol dir que mai pots oblidar on ets, sempre cal estar en alerta. Va ser, però, molt enriquidor.

Rebiem cursos de formació específica i en un dels seminaris va participar una empresa dels EUA que dirigia un projecte del VIH amb la població penitenciària. La presentació va ser en llengua anglesa i el meu nivell no era gaire bo. Quina impotència! Em sem-

blava molt interessant poder aprendre l'experiència d'un altre país, poder compartir idees diferents per tal d'assolir millora en l'estudi que presentaven i conèixer un nou sistema de tractament. I me'n vaig a Anglaterra. L'octubre del 2010 arribo a Londres, sense pis i sense feina. I el mes de desembre del 2010 firmo contracte com a infermera al centre penitenciari HMP Brixton Prison. Ningú va dir que seria fàcil, però ho havia aconseguit.

Els primers mesos de treball van ser de supervisió, el primer any de superació, formació i aprenentatge. El segon any, de desenvolupament professional en l'àmbit de custòdia, és a dir, d'atendre persones privades de llibertat, i el tercer any, de satisfacció professional i d'èxit personal. Vaig tenir l'oportunitat de col·laborar amb projectes europeus, realitzar estudis d'especialitat en custòdia, coordinar el servei d'urgències del centre i implantar un nou protocol d'actuació d'emergències al centre penitenciari.

Finalitzats aquests tres anys i havent complert els objectius esperats, tenia ganes de seguir coneixent més sobre l'àmbit de la custòdia. No sé si va ser sort o el destí, però vaig aconseguir la plaça de “custody nurse practitioner” a la policia de Londres Metropolitan Police. Era un rol d'infermer autònom, com a màxima responsable/coordinadora de custòdia a la comissaria de policia al districte de Wa-

“Ajudo els meus col·legues infermers a fer un pas professional i personal a les seves vides. Em sento realitzada i contenta d'acompanyar la persona en tot el procés, de poder donar fidelitat i seguretat a l'hora de buscar la feina i de signar un contracte”

lworth, a Londres. Les competències eren diverses, organitzant, delegant, com a autoritat de decisió en el procés judicial mèdic, informes de lesions, avaluació psiquiàtrica, realització de mostres forenses, investigació forense, drogodependència i alcoholisme, prescripció de medicaments, cures i sutures, triatge, malalties cròniques, urgències i situacions crítiques, verificació de mort, documentació i registre legal judicial, entre d'altres.

Va ser realment una experiència increïble, en la qual vaig aprendre a actuar de manera precisa en situacions crítiques i complexes dins del món judicial i en col·laboració a la investigació policial.

Després de dos anys treballant a la policia brità-

nica, i cinc anys a Anglaterra, sentia que ja era temps de tornar a casa. Havia acabat el diploma universitari de gestió clínica i necessitava començar a endinsar-me en l'àmbit de la gestió, així que abans de tornar a Espanya volia apostar per un últim repte al Regne Unit i vaig presentar un projecte amb una proposta de feina a l'empresa per a la qual actualment treballo.

Ara visc a Barcelona i treballo per a l'empresa TFS Healthcare amb seu a Londres. És una empresa britànica, especialitzada en la selecció i recerca de treball al Regne Unit per a professionals de la salut. In-

“La infermeria és un món molt ampli. La seva activitat professional en diferents camps de l'àmbit de la salut ofereix un gran ventall de possibilitats d'inserció en el món laboral”

fermers i fisioterapeutes. Formo part de l'equip de la divisió europea de TFS Healthcare, màxima responsable i directora del sector Espanya. Realment puc dir que estic gaudint molt de la meva feina actual. Ajudo els meus “col·legues infermers” a fer un pas professional i personal a les seves vides. Em sento realitzada i contenta d'acompanyar la persona en tot el procés, de poder donar fidelitat i seguretat a l'hora de buscar la feina i de signar un contracte, de poder donar el suport necessari en un moment de canvi i vulnerabilitat, de poder compartir la incertesa que se sent al marxar a un altre país. M'agradaria compartir sense necessitat d'influenciar que la meva estada al Regne Unit ha estat el millor que m'ha passat a la meva vida professional. No podria ser on sóc si no se m'haguessin brindat totes les oportunitats laborals que he tingut la sort de poder sumar a la meva trajectòria com a infermera.

A vegades m'agrada pensar que la meva trajectòria professional reflecteix el meu caràcter, la meva personalitat. No s'equivoca aquell qui assaja per diferents camins per tal d'assolir les seves metes, s'equivoca aquell que per temor a equivocar-se no experimenta.

La infermeria és un món molt ampli. La seva activitat professional en diferents camps de l'àmbit de la salut ofereix un gran ventall de possibilitats d'inserció en el món laboral.

Les competències adquirides durant la carrera universitària ens donen la capacitat per poder donar resposta a les necessitats de salut de la societat i és quan un mateix ha de plantejar-se cap a on i com es vol enfocar el futur professional.